

doi: 10.5281/zenodo.14554654

Siyasal Yaklaşımların Yeni Medyaya Yansımalarını 2024 Amerikan Başkanlık Seçimleri Üzerinden İncelemek

Examining The Reflections Of Political Approaches On New Media Through The 2024 American Presidential Elections

Emine TAŞAN * Hakan TAN **

Makale Geliş Tarihi / Received :12.08.2024
Makale Kabul Tarihi / Accepted :02.12.2024

ÖZET

Siyasal yaklaşımlar, örgütlenmiş bir devlet ve halk, siyasal otorite, siyasal bir yönetim için gerekli olan normların düzenlemesi ile ilgilidir. Çalışmada, siyasal yaklaşımların tarihsel gelişimi incelenmiş ve yeni medyaya yansımalarını araştırmak için bir model geliştirilmiştir. Model; a) siyasal liderlerde olması gereken kişisel özellikler, b) siyasal liderlerde olması gereken davranış, duygu ve tutumların özellikleri, c) siyasal liderler için yeni medyaya yansıyan kural ve ölçütleri, d) halk kavramının siyasal ortamdaki davranış, tutum, düşünce ve eylemleri, e) kapitalist ve liberal yeni medyanın siyasa alanına olan etkileri ve f) seçimlerde siyasal karşıtlıklar yaratılmaktadır. Araştırma, siyasal yaklaşımlar üzerine çalışma yapan düşünürlerin eserlerinde açıkladıkları siyasal sistem, siyasal parti ve siyasal lider özelliklerinin yeni medyaya olan yansımalarını incelemeyi, araştırmayı ve betimlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada betimsel ile belgeler üzerinden inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, siyasal sistemi yönetecek başkanlık adayları, siyasal liderlerde olması gereken özelliklere sahip olmayabilmektedir; b) siyasi liderler, halkın *davranış, duygu, tutum* ve beklentilerinden daha çok iktidar ilişkilerinin istediği yönde politikalar uygulamaktadır; c) politik öznelerin ekonomik durumları, siyasal alandaki etkinliklerini azaltmakta ya da daha aktif olmalarını sağlayabilmektedir; d) siyasal aktörlerin sağlık durumları, yaşadıkları hukuki, mali, sosyal ve psikolojik durumlar, sahip oldukları ve kullandıkları retorik, estetik ve siyasal üsluplar, siyasal aktörlerin seçmenlerine kendileri anlatmaları ve ikna etmek için kural ve ölçütlerdir; e) küresel sermaye grupları, siyaseti kendi kazançlarını arttırmak için siyasete yön vermek istemektedirler; f) halk, politik özneler diğer bir deyişle seçmenler medyadaki ikili karşıtlıklar üzerinden siyasallaştırılmaktadır. Çalışma siyasal yaklaşımların düşünce, kavram, kuram ve normların medyaya yansımalarını göstermesi açısından önemlidir.

Anahtar Kavramlar: *Siyasal, Siyaset, Siyasal Yaklaşımlar, Yeni Medya, Siyasal Seçimler.*

ABSTRACT

Political approaches are related to the regulation of norms required for an organized state and people, political authority, and political administration. In the study, the historical development of political approaches was examined and a model was developed to investigate their reflections on new media. The model; a) personal characteristics that political leaders should have, b) characteristics of behaviors, emotions, and attitudes that political leaders should have, c) rules and criteria reflected on new media for political leaders, d) behaviors, attitudes, thoughts, and actions of the concept of people in the political environment, e) effects of capitalist and liberal new media on politics, and f) political oppositions are created in elections. The research aims to examine, investigate, and describe the reflections of the political system, political party, and political leader characteristics explained in the works of thinkers working on political approaches on new media. Descriptive and documented examination methods were used in the study. According to the results of the research, presidential candidates who will manage the political system may not have the characteristics that political leaders should have; b) Political leaders implement policies in line with the demands of power relations rather than the behavior, feelings, attitudes and expectations of the people; c) The economic conditions of political subjects reduce their effectiveness in the political arena or may enable them to be more active; d) The health conditions of political actors, the legal, financial, social and psychological conditions they experience, the rhetoric, aesthetic and political styles they have and use are the rules and criteria for political actors to explain themselves to and persuade their voters; e) Global capital groups want to direct politics in order to increase their own profits; f) The people, political subjects, in other words, voters are politicized through binary oppositions in the media. The study is important in terms of showing the reflections of political approaches, thoughts, concepts, theories and norms on the media.

Keywords: *Political, Politics, Political Approaches, New Media, Political Elections.*

* Arş. Gör., İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, emine.ozturk@nisantasi.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-9113-9993

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, hakan.tan@nisantasi.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-5837-1846

GİRİŞ

Aristoteles “*İnsan siyasal bir hayvandır –zoon politikon- (varlıktır)*” derken toplu olarak birarada olma ve yaşama, iş bölümü, ortak işler, iş birliği, topluluğun yönetimi, idare ve sevk, topluluğun norm, kural ve yasalarına gönderme yapmıştır (Aristoteles, 2017). İnsanı hayvandan ayıran en önemli özellikler ise, akıl, bilinç, düşünme, dil, söz ve yazı ile kendi kültürünü üretebilmesi, gelecek kuşaklara aktarabilmesi olarak açıklanmaktadır. İnsan sahip olduğu bu özellikleri sayesinde kültürünü üretebilmekte ve kültürel mirasını gelecek kuşaklara aktarabilmektedir. İnsan bir gruba, topluluğu ve/veya toplumu yönetirken, çoğu hayvansal yaşamdan farklı olarak beden gücünün yerini aklın gücü, etkileme gücü, imaj ve itibar gücü ile konumsal gücü ön plana çıkarmaktadır. “*Güç (Macht) bir sosyal ilişki içinde, bir aktörün hangi temele dayanırsa dayansın, direnmeyle karşılaşsa bile istediğini yapabilme konumunda olma ihtimalini ifade eder*” (Weber, 2020, s.37). Güç kavramı muktedir olmak olarak açıklanmaktadır ve güç sosyal sahnede karşı tarafın karşı koyma ihtimalini sıfırlayan aynı zamanda istediğini yaptırabilme yetisidir. Siyaset yönetimi istediğini yaptırabilmek için kuramsal yapılar ile normları ve normların uygulayıcılarını (hakim, mahkeme, polis, asker vb.) devreye sokar.

“*Yunanlılar Bia (Şiddet) ve Dike (Adalet) gibi iki zıt kavramı bir araya getirmişlerdir. Nomos, birbirlerinin karşısı olan iki şeyin paradoksal birlikteliğini başarma gücüdür*” (Agamben, 2020, s.42). Rousseau bu gücü tanımlarken “*Yasaların gücü, uygulayıcıların sertliğinden çok içerdikleri bilgeliğe bağlıdır*” (Rousseau, 2015, s.18) ifadesini kullanmıştır. Rousseau, yasalarda var olan “*Bia*” ve “*Dike*” yakınsamasına ve bu yakınsamanın yaratacağı çelişkinin çözümünü bilgeliğe bağlamıştır. Yönetilenler (devletin vatandaşları/halkı), siyaset yönetimi ve siyaset yönetimin aygıtı olan devletten gelecek hem şiddeti hem de adaleti kabul ederler. Ama bu kabul asla bir itaat değildir çünkü yönetilenler hem devletin egemenliğinin kaynağı hem sebebi hem de devletin ve siyasi yönetimin yapı ve normlarının denetçisi dolayısıyla sorgulayıcısıdır. Bunun gerçekleşmesi için ülkenin, devletin vatandaşlarının da görev, hak ve sorumluluklarını bilmek, yerine getirmek için eleştirel düşünce, sorgulama, bilme, uygulama ve denetleme gibi yetilere sahip olması gerekmektedir.

Siyaset kavramı, Yunanca şehir demek olan *polis* kelimesinden türemiştir. İngilizcede ise siyaset kavramı *politics* olarak adlandırılmaktadır. Siyaset kavramında mekan (şehir, devlet-ülke); mekanın vatandaşları-halkı; mekanı (devleti) yöneten kişi ya da siyasi grup; siyasi yönetimin kurumsal yapıları ve onların yasa, norm ve kuralları; siyasi yönetimin yönettiği devletin yasa, norm ve kurallarını yapanlar; devletin yasa, norm ve kuralların uygulanmasını sağlayan yapı, araç ve uygulayıcılar öne çıkmaktadır. Heywood *Siyaset* adlı eserinde siyaseti “*en geniş anlamda, insanların, altında yaşamlarını sürdürdükleri genel kuralları yapmaya, korumaya ve değiştirmeye yarayan etkinlikler*” olarak tanımlamaktadır (Heywood, 2021, s.25). John Stuart Mill, *Demokratik Yönetim Üzerine Düşünceler* adlı eserinde yönetim kavramının üç boyutu olan *zihinleri etkileme, organizasyon/yapı ile düzenlemeler* sistemine vurgu yapmaktadır (Mill, 2017). “*Yönetim aynı anda, hem insan zihnini etkileyen büyük bir etki hem de kamusal işler için örgütlenmiş düzenlemeler kümesidir*” (Mill, 2017). Siyaset biliminin ilk kitabı Platon’un *Devlet* adlı eseri olarak açıklanmaktadır (Platon, 2013). Diğer yandan bazı düşünürlere göre, siyaset biliminin kurucusu Aristoteles’tir. “*Disiplinin kurucusu Aristoteles, siyaseti bilimlerin efendisi olarak adlandırmıştır*” (Roskin vd. 2021, s.21). Aristoteles’e göre, siyaset kavramı ve bilimi, ülkenin yönetimini, ülkenin

vatandaşlarının yaşam biçimlerini, davranışlarını ve düşünceleri ile yönetimin kural ve araçlarını şekillendirmektedir. Siyaset kavramı en geniş anlamda, ülkenin tüm yapı ve kaynaklarını (ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal, eğitim, askeri, din) yönetme sanatıdır.

Platon, *Devlet* adlı eserinde ülkenin yönetiminin ahlak, erdem, adalet, cesaret, bilgelik, ölçülülük, eleştirel düşünce, sorgulama, bilme, bilgi, bilim, uygulama ve denetleme gibi yetilere sahip olan filozoflara bırakılmasını önermiştir (Platon, 2013). Platon, Sokrates üzerinden bir insanın olması gereken niteliklerini ahlak, erdem, cesaret, ölçülülük, adalet ve bilgelik olarak açıklamaktadır. “*Platon, adaletin daha güçlü olanın yönetimi olduğunu reddettiğinden beri insanlar, devleti, korumaya çalıştığı yüce amaçlara dayanarak meşrulaştırmaya çalışmışlardır*” (Laski, 2020, s.16). Aristoteles ise *Politika* adlı eserinde, iyi, doğru ve sağlıklı bir kent, şehir ya da ülke ve yönetimin olması için ülkenin vatandaşlarının da doğru erdem, doğru-iyi eylem, davranış, düşünce ve yetkinliklere sahip olmasının zorunluluğunu belirtmiştir (Aristoteles, 2017). Dolayısıyla Aristoteles, ülkenin doğru yönetilebilmesi için yalnızca yönetiminin ve yöneticilerin değil, aynı zamanda ülkenin vatandaşlarının da bu yetilere sahip olmasının önemi ve zorunluluğunu vurgulamıştır. Platon’un görüşlerinden farklı olarak Aristoteles, yöneticinin ahlaki ilkelerinden daha çok halkın ortalama bilgisi olan *yasalara* bakılmasının gerekliliğine de gönderme yapmıştır. Ona göre, *doğru vatandaş ve doğru yönetici, doğru yasalar ile doğru bir anayasa* yaparak, yaşadıkları ülkeyi mutlu yapabilirler. “*Aristo’ya göre, sağlıklı bir toplum dengeli bir toplumdur*” (Yayla, 2021, s.30). “*Solon, (Halk - Soylular) her iki kesime de mesafeli durdu ve içlerinden birini hoşnut kılıp tiran olabileceksen, ülkesini kurtarmak uğruna en iyi yasaları yaparak iki kesimin de düşmanlığını kazanmayı yeğledi*” (Aristoteles, 2019, s.12). Aristoteles’e göre sağlıklı bir toplum olması için iyi, ortalama ve doğru bir anayasa olması bir zorunluluktur ve o anayasayı doğru siyasiler ve doğru vatandaşlar birlikte yapmaları gerekmektedir. Diğer yandan bazı düşünürler ya farklı görüşlere sahiptir ya da durum tespiti yapmaktadırlar. “*Modern dünyanın her bir vatandaşı bir devletin tebasıdır. (...) itaat etmek zorundadır ve yaşamın sınırları, devletin koyduğu normlar tarafından belirlenmiştir*” (Laski, 2019, s.20). Günümüzde ülkelerin birer anayasası bulunmaktadır ama o anayasaların sahip olduğu yasa, kural ve normların ne kadar bir kısmının ülkenin halkı ve vatandaşlarıyla birlikte yapıldığı ve yasaların, normların kanunlaşma sürecinde vatandaşların etkisi olup olmadığı soru işaretidir.

Platon ve Aristoteles, kişinin iyi ve doğru olabilmesi için erdeme ve erdemin özellikleri olan adalet, cesaret, ölçülülük ve bilgelik üzerinden açıklamışlardır. Onlar bu özelliklere sahip olmanın yollarını ise eğitim, öğretim, akademi, bilgi ve bilimden geçtiğini düşünmüşlerdir.

Liberal düşünceye göre insan iyidir, insan özgürleşmelidir hatta kendi özgürlüğünün, güvenliğinin ve mülkiyetinin güvencesi olan devlet ve devletin kurumlarından bile kurtulmalıdır. Herbert Spencer *Devlete Karşı İnsan* adlı eserinde, “*Liberalizmin geçmişteki işlevi, kralların yetkilerine bir sınır koymak olmuştur. Gerçek Liberalizmin gelecekteki görevi, meclisin yetkilerine sınır koymak olacaktır*” (Spencer, 2020) demiştir. Agamben, *Gelmekte Olan Ortaklık* adlı eserinde, “*Gelmekte olan siyasetin yeni gerçeği, bu siyasetin artık devlet denetimi ya da ele geçirilmesi için bir mücadele olmayacağı ancak devlet ve devlet olmayan (insan) arasında bir mücadele olacağıdır*” demektedir (Spencer, 2012). Liberalizm ve düşünürleri, tarihsel süreç içerisinde siyasal yapı ve olgularından düşen monarşi ve dinin getirdiği kurum, aktör, güç, yasa, norm ve kurallara yenilerini eklemek istemektedirler. Bu aygıt, yapı ve kurumlar dizgesi Hobbes’ın bahsettiği

Leviathan'dır yani devlettir (Hobbes,2018). Liberalizm ile birlikte anılan mülkiyet, üretim araçları ve sistemleri kolonyalizm, emperyalizm, kapitalizm ve küreselleşme kavram ve olguları, başlangıçta devlet ve kurumları ile uyum ve işbirliğine girmişlerse de tarihsel süreç içerisinde devlet ve kurumları ile çatışmaları artmıştır (Tan, 2023). Feodalizm, merkantilizm ve kapitalizm ile birlikte parsellenmiş uzamların sahipleri olan çok uluslu şirketler, kendilerine engel çıkarabilecek herhangi bir kurum, yasa ve aygıt (devleti) olumlu bakmamaktadırlar. Diğer yandan toplumu oluşturan birey ve halklar da istedikleri özgürlük, mutluluk, hak ve isteklerine sahip olmanın yollarını aramaktadırlar.

Çalışmada, günümüz dünyasında siyasal kavramın, bilimin ve olgusunun önemini vurgulamak, siyasalın ve siyasetin, politik öznelerin yaşamlarına nasıl yön verdiğini anlayabilmek amacıyla yeni medyaya yansıyan siyasal yaklaşımlar ile ilgili olan haberler incelenmektedir. Siyasal yaklaşımların açıkça sergileneceği süreçler ise seçim dönemleridir. Siyasal aktörler, seçim dönemlerinde oy almak için siyasal yaklaşımlardan fayda sağlamak ve siyasal ortamı, halkın, politik öznelerin ve iktidar ilişkilerinin siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik beklentilerine göre şekillenmektedir.

Dijital kapitalizm, mali piyasalar, çok uluslu şirketler ve iktidar ilişkilerinin istek, talep ve uygulamaları sadece ulus-devlet sınırları içinde problem yaratmamaktadır aynı zamanda küreselleşmenin etkileri sebebiyle dünyanın herhangi bir yerinde alınan karar ve uygulamaların politikaya etkisi tüm dünyaya yayılmaktadır. Küresel sermaye güçlerinden biri olan Amerika Birleşik Devletleri'nin sahip olduğu siyasal yaklaşımların özellikleri ve uygulamaları globalleşerek, tüm dünya için önemli hale gelmektedir. Araştırmanın örnekleme Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasal yaklaşımlarının medyaya yansımaları olarak belirlenmiştir. Araştırmada, Maurice Duverger'in *Toplum Bilimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri* isimli çalışmasında açıkladığı "*Belgeleri Çözümleme Yöntemi*" kullanılmakta ve ilgili medya haberleri Duverger'in açıkladığı yöntem üzerinden çözümlenmekte ve analiz edilmektedir (Duverger, 2014). Araştırma, siyasal ve siyaset olgu, kavram, bilim ve uygulamalarının sahip olduğu boyut ve özellikleri siyasal yaklaşımlar üzerinden inceleyerek alandaki boşluğu giderme çabasıdır.

1.SİYASAL VE SİYASET KAVRAMLARI

"Siyasal kavramı devlet kavramından önce gelir. Günümüzdeki kullanımıyla devlet, belli bir toprak parçası üzerinde örgütlenmiş bir halkın siyasal statüsüdür" (Schmitt, 2021, s.49). *"Devlet, belirli bir toplumun kolektif yaşamını örgütlemenin bir yoludur"* (Laski, 2020, s.22). Devlet kavramı *"Belirlenmiş toprak sınırları içinde egemen bir yetki alanı kurmuş olan ve bir dizi sürekli kurumu aracılığıyla otorite uygulayan siyasal bir birliktir"* olarak açıklanmaktadır (Heywood, 2021, s.101). Düşünürler devlet kavramındaki mekan ve uzamlar ile mekan ve uzamlarda yaşayan, yönetime aktif olarak katılan birey, politik özne ve halklara gönderme yapmaktadırlar. Ayrıca onlara göre, devlet bir otoritedir, örgütlenme şeklidir, siyasal birliktir ve birey ile halkların birlikte yaşamaları sağlayan kolektif bir örgütlenme yolu olarak görülmektedir. *"Bir insan; ailesi, sabit bir meskeni veya dini bir mensubiyeti olmadan makul ölçüde uzun bir ömür sürebilir, ancak devletsiz hiçbir şeydir. Hiçbir hakkı, güvencesi olmaz"* (Strayer, 2020, s.29). Devlet kurulduktan sonra, devleti yönetenler nomoslar (kural ve yasalar) ile mekanın ve siyasal birliğin davranışlarını düzenlemekte ve uygulamaktadırlar. Devletin yapısı bürokrasi ve bürokratlar tarafından yönetilmektedir. Bürokrasi kavramı ve olgusu şu şekilde tanımlanmaktadır; *"Bürokrasi, siyasi*

iradenin artmasıyla göreve gelen, belirlenmiş politikaları ve kanunları uygulayan, organize ve profesyonel insan grubudur” (Fedayi, 2021, s.20). Negri, Spinoza’ya atıf yaparak “hiçbir toplum, bir devlet (imperium) ve güç, dolayısıyla da insanların sınırsız arzusunu ve engel tanımayan coşkusunu dizginleyen ve dolduran yasalar olmadan varlığını sürdüremez” demiştir (2021, s.202). “Devlet, insan davranışlarını düzenlemenin bir yoludur” (Laski, 2019, s.20). Devlet kavramı bağlamında siyaset, “devlet aygıtını yönetme bağlamında, ülke içine veya ülke dışına doğru, bürokratik mekanizmalar aracılığıyla ve gerektiğinde zor kullanarak yürütülen bütün meşru eylem ve işlemler” olarak açıklanmaktadır (Fedayi, 2021, s.4). Örneğin, Durkheim’a göre “devlet adamı bir hekimin rolünü oynamalıdır ve ilacın kendisi anormal bir durumu ifade eder” sözünü söylemiş ve şöyle devam etmiştir “normal insanı daha iyi hale getirmek için onu iyi tanımak gerekir” (Durkheim, 2014, s.92). Durkheim, ilaç ile devlet ve onun yapıları tarafından düzenlenen normlardan bahsetmektedir. Durkheim gibi Foucault da tıp düşüncesine atıf yapmaktadır. Foucault’ya göre de “tıp düşüncesi normal olanı anormal olandan ayırmak üzerinedir” ve kişilerin toplumsal normlarca yaşaması “çağdaş toplumun büyük iktidar aygıtlarından biridir” (Foucault, 2015a, s.156-157).

Siyaset kavramı en geniş anlamda, ülkenin tüm yapı ve kaynaklarını (ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal, eğitim, askeri, din) yönetme sanatıdır. “Batı dillerindeki örneğin *politic, poitics, polity* ve *policy* gibi sözcükler *politeia* ve *polis* (kent devleti) terimlerinden türemiştir. Türkçede kullandığımız siyaset ise Arapça *siyasa* sözcüğüne dayanmaktadır. Siyaset at eğitimi anlamına gelmektedir” (Bağçe, 2009, s.11; Erzen, 2009, s.194; Yayla, 2021, s.25; Berktaş, 2016, s.33; Schmitt, 2021, s.41). Siyaset (politika) kavramı Antik Yunan’da kent (devlet) ve kentin (devletin) yönetimi olarak açıklanırken, Arapça’da siyaset kavramı daha çok kentin yönetilmesi, biçimlendirilmesi veya zabtedilmesi anlamında kullanılmaktadır. Diğer yandan Avrupa’daki pek çok düşünürü göre de politika kavramı kentin yönetilmesi, biçimlendirilmesi veya zabtedilmesidir. “Oxford English Dictionary’deki ilk kullanımlarında -politika- kelimesinin -örgütlenmiş bir devlet (1390)- veya -örgütlenmiş ve kurumlarını oluşturmuş bir hükümet veya idare sistem ve biçimi (1387)- gibi anlamlar verilmiştir” (Neocleous, 2013, s.48). “Siyasal iktidar, bir kimsenin bir başka kimseye istediğini yaptırma yeteneği” olarak açıklanmaktadır (Roskin vd. 2021, s.26). “Francis Bacon, *The Advancement of Learning*’de (1605), politikayı -yönetim (government)- kelimesiyle değişimli olarak kullanmış ve bir durumda da yönetimi, -kentlerin ve sakinlerin zabtedilmesi olarak ele almıştır” (Neocleous, 2013, s.49). Siyasal yaklaşımlar, örgütlenmiş bir devlet ve halk, siyasal otorite, siyasal yönetim ile yönetim için gerekli normların düzenlenmesi ile ilgilidir.

2. SİYASAL YAKLAŞIMLARDA NORMUN ÖNEMİ

“Norm, yetkili bir kural ya da ölçüttür, Sözcük, Latince *norma*’dan –marangozun gönyesi-gelir” (Berktaş, 2016, s.24). Norm sadece bir durum, olay ve olgunun nasıl olduğunu değil, aynı zamanda nasıl olması gerektiğini de tanımlamaktadır. Adalet kavramı, hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, eşit hakların sağlanmasına gönderme yaparken, yasa kavramı ise değişmezlik ve mecburiyet gösteren kural ve uyulması gereken kurallar bütünü olarak açıklanmaktadır. Adalet, norm ve yasalar ile uygulanırken, siyasal birliği oluşturan politik öznelerin norm ve yasalardan beklentisi eşitlikçi, özgürlükçü, hakka uygun, hakkı gözetken ve eşit hakların sağlanmasıdır. Siyasal sistemin ve birliğinin normları adaletin, hakkın, eşitliğin yetkili kural ve ölçütleridir. Doğal olarak siyasal partilerin oluşturduğu yasama ve onun yürütme organı normları (yasa, kanun, kural,

yönetmelik vb.) yaparken, meclisten geçirip yasalaştırırken düzgün ve doğru bir şekilde yapmaları gerekmektedir. Aristoteles’in vurguladığı gibi yasama ve yürütme organı her zaman bir *marangozun gönyesi* gibi davranamayabilir ve işte bu yüzden siyasal birliğin politik öznelerinin, mecliste yasa, kanun, kural ve yönetmelikler yapılırken sürece aktif olarak katılması bir zorunluluktur.

Rousseau, “*Yasalar dışarıdan müdahale ederler ve eylemleri düzenlerler sadece; içimize nüfuz eden iradelerimizi yönlendiren ahlaktır ve siyasal toplum, (...) iradesi de olan ahlaksal bir varlıktır*” demiştir (2015, s.12; 2008, s.110). Aristoteles ise “*Haklı olan nedir? Arayışının, ortalamaı aramak olduğu açıktır; çünkü yasa ortalamadır*” demektedir (2017, s.125). Rousseau, yasanın dışarıdan geldiğini ama davranışa dönüşmesini sağlayan olgunun ahlak olduğunu açıklarken, Aristoteles, haklının ortaya çıkmasını sağlayanın yasa olduğunu vurgulamaktadır. Yasama ve yürütme organları normları düzenlerken esasen bir sözleşmeyi düzenlemekte ve bu sözleşmeye günümüzde anayasa adı verilmektedir. Anayasa bir uzlaşmalar dizgesidir (sistemi). Uzlaşmalar ortalama insanın aradığı hakkı, eşitliği, özgürlüğü ve adalete olanak sağlayamaz ise, ortaya çıkabilecek muhtemel durumu Margalit şöyle açıklamaktadır; “*Kokuşmuş bir siyasal uzlaşma, insanlık dışı bir rejimi, bir acımasızlık ve aşağılama rejimini, yani insanlara insan gibi davranmayan bir rejimi kurmak ya da sürdürmek için yapılan bir anlaşmadır*” (2013, s.6). Kokuşmuş bir siyasal uzlaşma, siyasal sistemin, siyasal birliğin ve siyasal birliğin politik öznelerinin çürümesidir. Siyaset kavramı en geniş anlamda, ülkenin tüm yapı ve kaynaklarını (ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal, eğitim, askeri, dini) yönetme sanatı olduğuna göre, bu durumda ülkenin, devletin tüm yapı ve kaynakları doğru, düzgün ve liyakatlı yönetilememe gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

“*Siyasal karşıtlık en yoğun ve uç karşıtlıktır: en uç noktadaki dost-düşman karşıtlığına yaklaşan her somut karşıtlık da o oranda siyasallaşır*” (Schmitt, 2021, s.60). Schmitt’e göre karşıtlıklar yoksa siyasal ve siyasallaşma da yok demektedir. Örneğin, A.B.D. ile Rusya karşıtlığı olmadan her iki ülkede de siyasallaşmanın yoğunluğu azalmaktadır. ABD – Çin, ABD – Rusya gibi karşıtlıkların getirdiği ekonomik, siyasal, sosyal, simgesel ve teknolojik çatışmalar günümüz geleneksel, sosyal medya haberlerinde yoğun olarak işlenmekte ve anlatılmaktadır. Siyasetçiler, Schmitt’in önermesinin doğru olduğunun farkındadırlar ve bu yüzden dünyanın her kıtasında karşıt dost-düşman ülkeler yaratılarak, ülkenin siyasal sistem ve yapıları ile siyasal birliğini oluşturan politik özneler siyasallaştırılır. Ülke siyasal sistem içerisindeki siyasal partiler de dost ve düşman olarak iki karşıtlık çerçevesinde yapılandırılarak, politik öznelerin bu saflarda yer alması beklenir. Politik özneler iç ve dış düşmanlara karşı kendilerini konumlandırırken, siyasal parti, lider, yasama ve yürütme organlarının çıkardığı normların içeriği, kimlere yarar sağladığı, bir marangozun gönyesindeki gibi doğru ve düzgün ölçüt ve kurallar olup olmadığı gözlerden kaçabilmektedir.

3. SİYASAL YAKLAŞIMLARIN İKTİDAR VE YÖNETİM ŞEKİLLERİNDE ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLERE TARİHSEL BİR BAKIŞ

Siyaset kavramı, siyaset bilimi, devlet, iktidar-yönetim şekilleri üzerine çalışmalarda, Farabi, Machiavelli, T. Hobbes, J. J. Rousseau ve J. Locke öne çıkmaktadır. Farabi (850-950) tarihleri arasında yaşamış bir filozoftur. Bilindiği üzere Aristoteles *İlk Öğretmen* Farabi ise *İkinci Öğretmen* olarak bilinmektedir. Farabi’ye göre siyaset ilmi Irak halkı olan Kaidelilerden, Mısır’a, oradan Yunan’a ve daha sonra tekrar ortaya çıktığı coğrafyaya geri dönmüştür (2017; 2018). Platon *Devlet*,

Aristoteles *Politika* adlı eserlerinde iyi-doğru devleti, yasalarını, yönetim şekillerini ve yöneticilerin sahip olması gereken özellikleri nasıl açıkladıysa, Farabi de *İdeal Devlet* adlı eserinde aynı şekilde siyasal yaklaşımını ve siyaset felsefesini anlatmaya, öğretmeye ve açıklamaya çalışmıştır (Farabi,2017). Rousseau da “*yurttaşlara -iyi olun- demek yetmez, nasıl iyi olunacağını öğretmek de lazımdır*” demiştir (2015, s.18). Aristoteles’in eserlerinde eğitim ve öğretimin önemine yaptığı vurgu, Farabi’de de görülmektedir. “*Öğretim, millet ve şehirler teorik erdemleri varlığa getirmektedir. Eğitim ise milletlerde ahlaki erdemleri ve pratik sanatları varlığa getirme sanatıdır*” (Farabi, 2018, s.33). Farabi öğretim kavramını *kavramsal ve kuramsal* bilgi, eğitim kavramını ise *uygulanabilir* davranış olarak tanımlamaktadır. Farabi’ye göre iyi-doğru vatandaşlar iyi ahlaka sahip olmalıdır ve bunun yolu öğretim ve eğitimden geçmektedir. Aristoteles’e göre de şehir ve ülkenin halkı bazı yetenek, kapasite ve bilgilere sahip olmalıdır. Halkın niteliği ve özellikleri, halkın medeniyete olan katkısı, halkın şehir ve ülkenin yönetim, yasa, anayasa ve yasaların uygulanmasına olan katkısı; şehir ve ülkenin a) yönetim biçimini, b) refah, özgürlük, eşitlik, kendini ifade etme ile c) mutluluğa direk olarak etki etmektedir.

Platon’un eserlerinde filozofların sahip olması gereken erdem, erdemün unsurları ve ahlaki değerlerin önemi ve zorunluluğu açıklanırken, Farabi’nin eserlerinde asıl önemli olanın ahlak öğretisi olduğu vurgulanmıştır. Farabi *Mutluluğun Kazanılması* adlı eserinde siyaset ilmini tanımlarken, “*insanın elde etmesi gereken mükemmelliğin NE ve NASIL olduğunu araştırmak*” olarak izah etmektedir (Farabi, 2018, s.15). Farabi’de de aynı Antik Yunan düşünürleri gibi erdem ve ahlak kavramları ve olguları öne çıkmaktadır. Erdemli kişi sahip olduğu etik kuralları, ahlaki değer ve davranışları ile örnek alınan aynı zamanda kabul gören kişidir. Diğer yandan Farabi’nin siyasal yaklaşımı ve siyaset felsefesinde neyin nasıl olması gerekliliği ile ideal olanı ve ideal olanın var oluşsal temellerinde olması gereken özellikleri açıklanmıştır. Farabi *İdeal Devlet* adlı eserinde erdemli toplumun yöneticisinin özelliklerini; anlama, bellek, zeki-zeka, retorik (ikna ve etkileme gücü) bilgisine sahip olma, bilgiye açık olma ve ona ulaşmak için çaba sarf etme, yalan ve yalancından nefret etmesinin gerekliliği, doğayı sevme, ahlaklı olma, yüce gönüllü olma, mal, mülk ve para gibi dünyevi şeylerden uzak olma, adil, cesaretli ve ölçülü olma, haksızlıktan uzak durma ve bu özelliklere sahip olmanın getirdiği koşullardan dolayı azimli ve kararlı olmasının gerekliliği olarak açıklamıştır (Farabi, 2017, s.107-108). Machiavelli de Farabi gibi ülkeyi yöneten kişide olması gereken özellikleri açıklamaktadır.

Machiavelli, yaşadığı dönemdeki İtalya’nın temel siyasi birliğinin sağlanmasını, halkın mümkün olduğunca adaletli ve özgür olarak yönetilmesini istemekteydi. Bunun için gerekli olan *güç ve güce sahip olan iktidardı, diğer bir deyişle kraliyetti* (hükümdar/prens/monarşi). “*İnsanlar üzerinde geçmişte ve günümüzde egemen olmuş tüm devlet ya da hükümdarlıkların yönetim biçimi ya cumhuriyet ya da hükümdarlık olmuştur*” (Machiavelli, 2012, s.3). Machiavelli’nin *Hükümdar/Prens* adlı eseri monarşi yönetimine yakın olsa da *Konuşmalar* adlı eseri ise cumhuriyet yönetimine yakındır.

Esasen çalışmada atf yapılan düşünürlerin de vurguladığı gibi bir yönetim biçimi adil, adaletli, bilge, akılcı, rasyonel, eşitlikçi ve çoğulcu ise o yönetim şeklinin adının bir önemi yoktur. Machiavelli, var olan mevcut koşullar çerçevesinde yönetim şeklinin değiştirilemeyeceğinden hareketle, siyasal yönetimin ve siyaset yöneticisinin olması gereken özelliklerini açıklamaya çalışmıştır. Örneğin iktidarın halk ile ilişkisini tanımlamak için şu ifadeleri kullanmıştır:

“Hükümdar halkın dostluğunu kazanmak zorundadır. Tersine, halkı karşısına aldığı anda kötü günlerinde çaresiz kalır” (Machiavelli, 2012, s.39). Dolayısı ile anlaşılmaktadır ki “Machiavelli, prensin tebaasından korkulmasını söylese de halkın sevgisinin de kazanılması gerekliliğine vurgu yapmıştır” (Berktaş, 2016, s.33). Machiavelli, *Bia* ve *Dike* yakınsamasına ve bu yakınsamanın yaratacağı çelişkiye vurgu yaparak, çelişkinin çözümünü halk sevgisi, adalet, ölçülülük ve bilgelik olarak açıklamaktadır. Diğer yandan, “Machiavelli, iktidarın elde edilmesine ve kullanılmasına yönelik dini temelde değil, seküler temelde açıklamaya çalışmıştır” (Yayla, 2021, s.30). Machiavelli ile birlikte yasa, kural ve nomosların dayandırıldığı temelleri dinden ayırıştırarak insan aklının ve kültürünün yarattığı ilke ve normlara doğru dönüşmektedir. Örneğin, Grotius’a göre de, “hukuk, tanrısal iradenin değil, insan aklının ve iradesinin ürünüdür” (Torun, 2005, s.41). Nietzsche ise bu durumu yaşadığı dönemde, *Tanrı Öldü* olarak açıklamaktadır. Nietzsche’ye göre Tanrı’nın yasa, kural ve normlarının yerini insanlar (ezeli putlar) tarafından yaratılan yasa, kural ve normlar almaktadır ((2018a; 2018b; 2019a; 2019b; 2019c; 2019d).

Machiavelli’ye göre temel siyasi birliğin sağlanması ve halkın mümkün olduğunca adaletli, özgür olarak yönetilmesi için gerekli *güce* sahip olan ise kraliyettir (hükümdar/prensdi). Hobbes da gerekli olan *güce* sahip olan bir aygıttır. Bu aygıtın adı ise *devlettir*. “*Latince’de CIVITAS denilen, DEVLET adlı o büyük EJDERHA yaratılır*” (Hobbes, 2018, s.17). Bu canavarın gücü elindeki kılıçtan (gücü kullanmaya yetkilendirilenler, siyasi yapılar ve onların araçları) gelmektedir. Hobbes’a göre devletin (*Leviathan*) yaratılması için bhg65e6yönetim ve vatandaşların bir sözleşmede mutabık olmaları gerekmektedir. Hobbes, devletin amacını ve unsurlarını, a) bireysel güvenlik, b) zorla sağlanan güç (kılıç), c) kolektif sözleşme ile kurulmuş egemenlerin hakları, d) karar vericinin sürekli ve tek olması (devlet, kurum ve yapıları) olarak açıklamıştır. Hobbes da *Bia - Dike* yakınsamasına, bu yakınsamanın yaratacağı çelişkiye ve çelişkinin çözümü olarak devlet, güvenlik, kolektif sözleşme, egemenlerin hakları, yönetimin sahip olduğu güç ve devlet aygıtı olarak açıklamıştır. Buraki çözüm, insan ömründen daha fazla bir sürece tekabül etmektedir. Hobbes, devleti bir canavara benzeterek *Leviathan* adını vermişti. *Leviathan* adlı resme yakından bakıldığında bir kralın olduğu ama kralın bedeninin pek çok kişi tarafından oluştuğu ve kralın bir elinde kılıç (*Bia-güç*) diğer elinde ise meşale (*Dike-aydınlık, refah, adalet*) tuttuğu görülmektedir.

Sözleşme teorilerinde T. Hobbes ve J. J. Rousseau, öne çıkmaktadır. Rousseau, *Ekonomik Politik* adlı eserinde, siyasi toplumu insanın bedenine, organlarına ve organizmasına benzeterek; egemen iktidarı insanın başına; yasa ve göreneklere ise insanın biliş, akıl, zeka, algı, algılama, duyumsamaya benzetmiştir. Rousseau’ya göre beyin anlam, anlatım ve sembollerin ürettiği yasama ve yargının merkezidir (Rousseau, 2019). Feodal, merkantilist ya da kapitalist uzamlar ağız ve midedir. Milli gelir ise bedeninin her organının yaşamını sağlayan kandır. Siyasi toplumun vatandaşları da bedeninin kolları ve bacaklarıdır (Rousseau, 2015). Rousseau, *Toplum Sözleşmesi* adlı eserinde, sözleşmenin özünü şöyle ifade etmektedir; “*Her birimiz kendi kişiliğimizi ve tüm gücümüzü genel iradenin yüce yönetimine müştereken veriyor ve her bir üyeyi de bütünü bölünmez parçası olarak gövdeye (civitas) kabul ediyoruz*” (Rousseau, 2019). Rousseau’da aynı Hobbes’un *Leviathan*’ın da olduğu gibi iktidarın pek çok kişi, kurum ve yapı tarafından oluştuğunun tanımlamasını yaparken, kral (monarşi) bu tanımda düşmüştür. Jean-Jacques Rousseau, “*İnsanlar özgür doğar ama her yerde prangaya vurulmuştur. Kimisi kendini başkalarının efendisi sanarken, onlardan daha az köle değildir*” demiştir (Rousseau, 2019: 16). Rousseau, *Toplum Sözleşmesi* eserinde kişinin sözleşmeyi kabul etmesiyle birlikte özgürlüğünü başkasına devrettiğini

söylemiş ve şöyle eklemiştir, esasen sözleşmeyi imzalamak “*ya vermek ya da satmaktır*” olarak açıklamıştır (Rousseau, 2019). Machiavelli’nin siyasal yaklaşımında dinin temellendirdiği yasa, kural ve normlar düşerken, Rousseau’nun görüşlerinde ise monarşi düşmüştür. Düşünürlerin yaşadığı dönemde, özgürlük, özgürleşen insan, mülkiyet kavramı ve olguları tartışmaya açılmıştır. Tartışmaya açılan kavramlarla beraber insanın arayışı da gündeme gelmiştir. “*Antik yönetimler, dikkatlerini daha yoğun bir şekilde, insan olduğu kadar, birey olarak insanın uyumlu gelişmesine yönelttiler; modern devletler ise en fazla, onun rahatı, refahı ve verimliliğiyle ilgileniyorlar. Yani öncekiler erdeme önem verdiler, şimdikiler mutluluğu arıyorlar*” (Humboldt, 2013, s.93). Bu kavramları o dönemde daha çok liberaller kullanmaktaydı. Bu düşünürlerden en önemlisi J. Locke’tur.

Laski, *Politikaya Giriş* adlı eserinde Hobbes ile Locke’un devlet hakkındaki düşünceleri arasındaki farkı görebilmiştir. Thomas Hobbes’ın bakış açısında *Homo hominilupus* (insan insanın kurdudur) ibraz edilmiştir. Dolayısıyla Hobbes’un siyasal yaklaşımında insan doğasının olumsuz ve kötü yönü öne çıkarken, Locke da insan doğasının iyi ve olumlu yönlerine vurgu yapılmıştır. Schmitt, “*belirleyici olan, tüm siyasal düşüncelerin esas aldığı insana ilişkin sorunlu ya da sorunsuz tahayyül, insanın -tehlikeli- ya da riskli bir varlık olup olmadığı sorusuna verilen cevaptır*” demektedir (2021, s.89).

Halk bireysel yönelimlerinin (Rousseau’nun deyimiyile herkesin yönetimi/genel irade) peşinde koşabilir ve bu alan iktidarın alanına göre daha dardır. Ama iktidara gelen kişi ve/veya grubun iktidar (güç) alanı çok daha geniş olabilmektedir. Diğer yandan ülke, halk ve vatandaşların toplamından (*toplumun birliğinden ve birliğin tinininde*) oluşmaktadır ve bu vatandaşların sahip olduğu düşünce, davranış ve duyguları bir yatkinlikler sistemi de oluşturmaktadır. Bu durumda siyasal yaklaşımın iki boyutu öne çıkmaktadır; a) iktidara gelen kişi (siyasal lider) ve/veya grubun (siyasal parti) amaç, düşünce, davranış, eylem ve yönelimleri, b) toplumun birliğinin amaç, yönelimleri ile toplumun birliğinin ve tininin sahip olduğu yatkinlikler sistemidir. “*Rüya görmeyi bırakın, yurttaş otomatik olarak irade dışı itaat eder. Alışkanlıktan, edilgenlikten, sırf başkalarına uymak için (...) bir robot gibi itaat eder*” (Gross, 2021, s.102). Bu nedenle iktidarların genelde yaptığı ve/veya yapması gereken ve sorması gereken soru, *uyumlu eylemler nasıl yaratılır?* sorusuna yanıt aramaktadır. Yanıtların sonuçlarında ise daha çok çoğulculuk değil çoğunluk yaratılmaktadır. Çoğunluk kavramı iktidarın olan düşüncenin olabildiğince yaygın bir şekilde dağıtılması ve farklılığa tahammül göstermeme olarak açıklanmaktadır. Elitistlere göre (Le Bon, Gasset), halkın (kitle-kütle) siyasal yönetime katılımı risklidir daha doğrusu halkın yönetimi olarak açıklanan demokrasi tehlikelidir ve onlara göre demokrasi yönetim biçiminin dönüşmesi gerekmektedir.

Demokrasi kavramı ve olgusuna tarihsel olarak bakıldığında bireysel/kişisel politik özne iktidarından, siyasal parti ve liderin iktidarına doğru dönüşmüştür ve günümüzdeki temsili demokrasi yönetim biçimi, neredeyse dünya genelinde kabul görmektedir. Temsili demokraside, siyasal parti ve siyasal aktör adaylarını belirlemek yeterlidir. Seçkin ve elitistlerin halkın çoğunluğun iktidarından daha çok temsili demokrasiyi istemelerinin sebeplerinden biri de budur. Seçkin ve elitistler için halk tehlikeli, kötü ve risklidir.

4. SİYASAL YAKLAŞIMLARDA DEMOKRASİ KAVRAMI

“Bir kimsenin ötekileri üstünde yönetme gücü varsa, bu krallıktır da, ilgili bilimin ilkelerine göre, yurttaşlar sırasıyla hem yönetir hem de yönetilirse bu siyasal topluluk olur” (Aristoteles, 2017, s.9). Aristoteles’in de vurguladığı gibi siyasal topluluk sadece kent ve/veya devleti oluşturan bireyler ve halk değildir, aynı zamanda kent ve/veya devleti oluşturan bireyler ve halkın yönetimde etkin bir şekilde görev almasıdır. “Aristoteles’e göre, sağlıklı bir toplum dengeli bir toplumdur” (Yayla, 2021, s.30). Aristoteles’e göre sağlıklı bir toplum olması için iyi-doğru bir anayasa olması bir zorunluluktur ve ona göre anayasayı doğru siyasiler ve doğru vatandaşlar (politik özneler) birlikte yapmalıdır. Günümüzde ülkelerin birer anayasası bulunmaktadır ama o anayasaların sahip olduğu yasa, kural ve normların ne kadarının ülkenin vatandaşlarıyla birlikte yapıldığı ile ülke vatandaşlarının yasa ve normların kanunlaşma sürecindeki etkisi bir soru işaretidir.

Demokrasi, halkın yönetimi olarak tanımlanmakta ve demokrasi, halk tarafından ve halk için bir yönetim şekli olarak açıklanmaktadır. Demokrasi Yunanca bir kelimedir ve *Demos* (Halk, Yurttaş Topluluğu) ile *Kratos* (İktidar, Yönetme, Güç) kelimelerinden oluşmaktadır. “Spinoza demokrasiyi mutlak yönetim biçimi olarak tanımlar; çünkü demokraside toplumun tamamı, bütün çokluk yönetir” demiştir (Hardt & Negri, 2018, s.194). “Demokrasi, başarıya ulaşabilmek ve ayakta durabilmek için hoşgörü ruhuna muhtaçtır -aşırı bir nefrete, aşırı bir şiddet sevgisine değil” (Russell, 2021, s.280). Demokrasi yönetim şeklinde halk siyasal sisteme, siyasal işleyişine ve uygulamalarına doğrudan katılabilmektedir. Halkın, vatandaşların, siyasal birim ve yapıların tamamı siyasal sistem içerisinde etkin birer aktördürler. Diğer taraftan günümüzdeki demokrasi Antik Yunan’dan daha farklı olarak temsili bir yönetim (temsili demokrasi) şekline dönüşmüştür. Carl Schmitt’e göre, “halk yerine temsilcileri karar verebiliyorsa, aynı halk adına tek bir temsilci de karar verebilir ve bu gereçlendirme demokratik olmaktan çıkmaksızın anti-parlamenter bir sezarlığı haklı çıkarabilir” (Uslu, 2020, s.145). “Paine, toplum ve yönetimi birbirine karıştırmamak gerekir. Toplum ihtiyaçlarımızın sonucudur, yönetimse zayıflıklarımızın” demiştir (Foucault, 2015b, s.256). Demokrasi kavramı ve olgusuna sadece şekilsel olarak bakıldığında eğer birey ve halklar oy kullanıp yönetime katılıyorsa o kent veya devletteki yönetim biçimi demokrasidir. Oysa Aristoteles’in “Politeia” kavramında da belirttiği gibi halkın nitelikleri, kapasitesi ve yetenekleri de önemlidir. Demokrasi halkın yönetimidir ama diğer yandan bazı düşünürlere halk kavramı üç anlama gelmektedir; 1) egemen halk (siyasal güç), 2) sıradan insanlar (sosyoekonomik statü), 3) ulus (milliyet).

- *Egemen halk, iktidardaki seçkinler tarafından (iyi) temsil edilmediklerini hissedebilir ve bu durumda, siyasi kurumları eleştirecek ve hatta ona karşı ayaklanacaklardır.*
- *Sosyoekonomik statüyü belirli kültürel gelenekler ve popüler değerler ile birleştiren daha geniş bir sınıf kavramına (...) atıfta bulunan “avam” fikridir.*
- *Ulus olarak halk kavramıdır (Mudde & Kaltwasser, 2019, s.21).*

Mudde ve Kaltwasser, demokrasinin doğru ve iyi yönetim olabilmesi için halkın (egemen), refah ve eğitim düzeyinin yüksek olmasıyla, yönetenlerin yanlış yöndeki eylem, yasa, kural ve normlarını anlayıp, halkın, iktidar ilişkilerine karşı durabileceklerine gönderme yapmaktadır. Başka bir düşünürre göre, *demokrasinin temel dayanakları;*

- Rekabetçi seçimler,
- İfade ve örgütlenme özgürlüğü ,
- Hukukun üstünlüğü olarak açıklanmaktadır (Ginsburg & Huq, 2018'den aktaran, Przeworski, 2023, s.29).

Przeworski, Ginsburg ve Huq'a atıf yaparak, demokratik yönetim şeklinin olması gereken özellikleri açıklamaktadır. Adalet, rekabetçi seçimler ile hem siyasal aktörlerin (siyasal lider ve partiler) hem de birey ve halkın ifade ve örgütlenme özgürlüğü, demokratik bir yönetimin olmazsa olmazlarıdır. *“Demokrasi, hem kendi başına bir gereklilik, hem de halk sınıfları için taleplerini kabul ettirmenin bir aracıdır”* (Amin, 2020c, s.229). Halkların, siyasal bir topluluğa dönüşmeleri ve günümüzde sahip oldukları hakları almaları uzun, şiddetli ve kanlı tarihsel bir sürecin sonucunda olmuştur. *“Yönetim sadece halkın yararı için çalışırsa özgürlüğe kesinlikle zarar gelmez; çünkü genel iradeyi uygulamaktan başka bir şey yapmaz* (Rousseau, 2008, s.43). *“Demokrasi, başarıya ulaşabilmek ve ayakta durabilmek için hoşgörü ruhuna muhtaçtır -aşırı bir nefrete, aşırı bir şiddet sevgisine değil”* (Russell, 2021, s.280). *“Yasa egemen güç tarafından yapılır (...) İyi bir yasa, halkın iyiliği için gerekli olan ve ayrıca vazif şeylerdir”* (Hobbes, 2018, s.258). Bia ve Dike her yönetim şeklinde bir şekilde görünür olmaktadır ama sadece demokrasi yönetim şeklinde, halklar siyasal bir topluluğa dönüşmektedir. Bia (Şiddet) ve Dike (Adalet), sadece yönetenler tarafından değil, aynı zamanda egemen halk (yönetilenler) tarafından da yapılmalıdır. Siyasal toplulukta Bia (Şiddet) ve Dike (Adalet)'nin görünür olması sağlayan aygıt (Civitas – Leviathan) devlettir.

Siyasal birliğin yazılı olduğu sözleşme, nomoslar ve onların temeli ve gerekçelendirmeleri olan anayasadır. *“İnsanın toplumsal sözleşmeyle yitirdiği şey doğal özgürlüğüdür (...) kazandığı şey ise medeni özgürlük ve sahip olduğu her şeyin mülkiyetidir”* (Rousseau, 2019, s.34). *“Ekonomik özgürlük insanların mülkleri ve doğuştan gelen emek yetenekleriyle ne yapacaklarına karar vermeleri anlamına gelir”* (Przeworski, 2023, s.41). Rousseau'ya göre kişinin devletin hükümdarlığı altına girmeyi gönüllü olarak kabul etmesi ile kişinin kaybettiği hakkın doğal özgürlük olduğunu ama diğer yandan toplumsal özgürlük olarak açıklanan medeni özgürlük ile sahip olabileceği olgusuna gönderme yapan mülkiyet özgürlüğünü ise kazandığını açıklamaktadır. *“Siyasi özgürlük, insanların düşüncelerini yayınlatabilmeleri ile nasıl ve kim tarafından yönetileceklerini seçme sürecine katılabilmeleri anlamına gelir”* (Przeworski, 2023, s.41). Rousseau'ya göre birey ve halklar sözleşmeyi imzalamakla doğal özgürlüklerini kaybetmektedir ama mülkiyet ve siyasal özgürlüklerini ise kazanmaktadır. Doğal olarak aygıtın, devletin (Civitas – Leviathan) koruması gerekenler; mülkiyet ve siyasal özgürlüklerdir. *“Devletin, hükümeti dâhil, bütün organlarının ön amacı mülkiyetin korunmasıdır. Devletin kurumlarının halkla siyasal ilişkisi, kapitalist sömürüye yataklık ve ortaklık yanında, “kuzgun leşe, devlet başa” atasözüyle özetlenebilir”* (Erdoğan, 2011, s.455). *“Kapitalist ekonomi siyaseti belirler ve onun yaratıcı potansiyelini yok eder”* (Amin, 2020a, s.13). *“Marx'ın imgelemine kullanacak olursak, devlet toplumun hizmetkarı olmaktansa efendisi durumuna gelir”* (Przeworski, 2014, s.57). Güç ve iktidar sahipleri, istedikleri norm, kural ve yasaları devletin yönetim sistemine ve bu sistemin uygulayıcıları olan yapılara (polis, asker, mahkeme, idari görevliler vb. gibi) kabul ettirerek sisteme doğrudan hükmedebilmektedirler (Tan, 2023). Karl Marx'da alt yapı (ekonomi), üst yapıyı (sosyal, kültürel, siyasal yapılar) belirler demiştir. *“Kapitalizm, iktisadi alan ile siyasal-ideolojik üstyapı*

arasındaki ilişkilerin düzenini tersine çevirir (...) işgücünün kendisi de meta haline gelir” (Amin, 2020d, s.22).

Demokrasi kavramı ve olgusunun temel felesefesi, farklılıklara tahammül gösterme çabası olarak açıklandığına göre neden demokrasi yönetimlerinin uygulamaları aynı yönde olmamaktadır? Bu sorunun cevabı bazı düşünürlere göre halkın (James Madison, Simon Bolivar vb.) insanın güvenilmez de olmasıdır. “*Halka güvenilmez çünkü halk “hata yapılabilir”*” (Przeworski, 2023, s.202). Bu sorunun cevabı iktidarların amaç ve yönelimlerinde aranması gerekmektedir. Dinsel ve mitsel öğreti ve metinler ile tarihsel ve kültürel metinler incelendiğinde, insan tarihsel olarak hem iyidir hem kötüdür. Devlet yönetimi, kurum, yöneticileri ve nomoslarının önceliğinin ekonomi olması, kapitalizmin neden çağdaş yönetimleriyle birlikte yükseldiğini açıklamaktadır. Aynı zamanda devletin yönetimi, kurum, yöneticileri ve nomosları sadece mülkiyeti (parsellenmiş uzamları) ve ekonomiyi korumakla kalmaz aynı zamanda iktidar ilişkilerinin de çıkarlarını korumaktadır.

5.YÖNTEM

Çalışmada, betimsel analiz ile belgeler üzerinden inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Siyasal yaklaşımlar ile ilgili betimleme ve betimsel analiz, *Antik Yunan, Rönesans ve Aydınlanma Çağı*, düşünürleri ve metinleri çerçevesinden yapılmaktadır. Araştırmada, Maurice Duverger’in *Toplum Bilimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri* adlı eserinde açıkladığı *Belgeleri Çözümleme Yöntemlerinden* klasik çözümleme tekniği kullanılmaktadır (Duverger, 2014). Klasik çözümlemenin en önemli özelliklerinden biri belgenin ana düşüncesini belirlemek ve metnin ikincil bağlamlarla olan ilişkisini ortaya çıkarmaktır (Duverger, 2014, s. 151,152). Araştırmada, Amerika Birleşik Devletleri’nde 2024’te gerçekleşecek seçimlerde aday olan Cumhuriyetçi Partinin üyesi Donald Trump ve Demokrat Partinin üyesi Joe Biden’nın medyaya yansıyan siyasal yaklaşımları üzerinden inceleme, analiz ve çözümleme yapılmıştır.

Amerikan seçimleri hakkında yeni medya haber sitelerine yazı düşmeye başladığı aralık olarak gördüğümüz Aralık 2023 tarihinde araştırma yapılma başlanmıştır. Biden’in adaylık hakkında Trump ile doğrudan konuşması ile son bulmuştur. Bu nedenle, Türkiye’de Aralık 2023 ve Ocak- Şubat 2024 aylarında en çok ziyaret edilen 5 haber sitesi (similarweb.com, 2024) tespit edilmiştir. Aylık ortalama 113 milyon ziyaretçi sayısı ile en çok ziyaret edilen site hurriyet.com.tr olarak belirlenmiştir. Similarweb’in “*Website Performance*” raporlarına göre hurriyet.com.tr sitesine mobil ile erişim %88,13 iken milliyet.com.tr’ye %86.96, mynet.com’a %80.49, sözcü.com.tr’ye %83.56, sabah.com.tr’ye %91.27 olarak açıklanmıştır. Tıklanırılık oranları en yüksek olan 113 milyon ziyaretçi sayısı ile en çok ziyaret edilen site hurriyet.com.tr olduğu için siyasal yaklaşımların yeni medyaya yansımalarını 2024 Amerikan başkanlık seçimleri üzerinden incelemesi yapılmak üzere Hürriyet haber sitesinin arşiv içeriklerine ulaşılmıştır. Hürriyet haber sitesinde #Biden ve #Trump ile 1 Nisan ve 5 Haziran 2024 tarih aralığında yapılan taramada 98 habere erişim sağlanmıştır. Bu haberlerden 21 tanesi Amerika’da 5 Kasım 2024 başkanlık seçimlerini doğrudan ilgilendirdiği tespit edilerek analize dâhil edilmiştir.

Araştırmada aşağıda belirtilen araştırma soruları çerçevesinde siyasal yaklaşımların medyaya yansımaları incelenmiş olup, siyasal yaklaşımların medya aracılığı ile nasıl yansıdığı analiz edilmiş ve incelenmiştir.

RQ1: Siyasal liderde olması gereken kişisel özellikler ve medyaya yansımaları nelerdir?

RQ2: Siyasal liderde olması gereken davranış, duygu ve tutumların medyaya yansımaları nelerdir?

RQ3: Siyasal liderler için medyadaki kural ve ölçütleri nelerdir?

RQ4: Halk kavramının siyasal ortamdaki davranış, tutum, düşünce ve eylemlerinin medyadaki yansımaları nelerdir?

RQ5: Kapitalist ve liberal medyanın siyasal yaklaşımlara olan etkileri nedir?

RQ6: Amerikan seçimlerinde siyasal karşıtlıkların medyaya yansımaları nelerdir?

6.ARAŞTIRMA, BULGULAR VE BULGULARIN YORUMLANMASI

Hürriyet internet haber sitesinde yayımlanan ve 4 Kasım 2024 ABD Başkanlık Seçimlerini ilgilendiren 21 haber üzerinden yapılan araştırmada, siyasal yaklaşımların medyaya yansımaları konu alınmıştır. Araştırmanın doğası seçim süreçlerinde liderlerin duygu, düşünce, tutum ve eylemlerini incelemek olduğu için Trump ve Biden haberlerinde bahsi geçen içeriklerin dengeli olmasına özen gösterilmiştir. Yapılan analizler seçim süreçlerindeki siyasi yaklaşımlar kapsamında olduğu için herhangi bir adayın ABD başkanı olarak seçilip seçilmemesi ile ilgilenilmemektedir. Analiz edilen haberlerin sayfa tasarımı, konu seçimleri ve haberde kullanılan dil gibi içerik analizini ilgilendiren konulara da değinilmemiştir. Araştırmanın amacı, siyasal yaklaşımların haber metinlerindeki yansımalarını tespit edebilmektir. Çalışmada, siyasal yaklaşımların tarihsel gelişimi incelenmiş ve medyaya yansımalarını incelemek ve araştırmak için bir model geliştirilmiştir.

Model, a) siyasal liderlerde olması gereken kişisel özellikler, b) siyasal liderlerde olması gereken davranış, duygu ve tutumların özellikleri, c) siyasal lider ve politik özneler için yeni medyaya yansıyan kural ve ölçütleri, d) halk kavramının siyasal ortamdaki davranış, tutum, düşünce ve eylemleri, e) kapitalist ve liberal yeni medyanın siyasala olan etkileri ve f) Amerikan seçimlerinde siyasal karşıtlıklardan oluşmaktadır.

RQ1: *Siyasal liderde olması gereken kişisel özellikler ve medyaya yansımaları nelerdir?*

Siyasal liderde olması gereken kişisel özellikler, anlama yeteneği ile güçlü bir bellek olarak açıklanmaktadır. Örneğin Farabi'ye göre ikna kabiliyeti yüksek olan bir liderde, bilgiye ulaşmak için çaba sarf etme, yalan ve yalancıdan nefret etme gibi ahlaksal özellikler de aranmaktadır. Siyasal gücü yönetebilmek için aranan özellikler ise adillik, cesaretli ve ölçülü olma, haksızlıktan uzak durma, azimli ve kararlı olma gibi erdemli karakteristik özellikler sıralanmaktadır. Medyada Biden'a yönelik eleştiriler, kendisinin 81 yaşında olması ve medyadaki olumsuz görüntüleri sebebiyle yaşlılığa bağlı yaşadığı sağlık problemlerinin siyasi liderlik yapmasına uygun olmayacağı yönünde iken Trump hakkında yapılan eleştiriler, yolsuzluk davalarının güven sarsıcı olduğu şeklindedir.

Tablo 1. Siyasal Liderde Olması Gereken Kişisel Özellikleri ve Medyaya Yansımaları

Haber	Analiz
<p>Haber 1: Hürriyet haber sitesinde 08 Nisan 2024 tarihinde yayımlanan “<i>Trump’tan ‘şüpheli’ sağlık raporu</i>” başlıklı habere göre Trump <i>bilişsel durumunun</i> çok iyi olduğunu belgeyecek sağlık raporu almıştır (Hürriyet, 24).</p> <p>Haber 2: ABD Başkanı Joe Biden’ın başkanlık görevini yerine getirmeye uygun olduğu sağlık raporu ile belgelendi. Düzenlenen sağlık raporu dünya kamuoyu ile paylaşıldı (Hürriyet, 2023).</p>	<p>Trump, seçim kampanyaları kapsamında Biden’ın bilişsel sağlığını olumsuzlamıştır. Biden’ın yaşı dolayısı ile liderlik yapamacağını ima etmek için Trump’ın sağlık konusunda yaptığı açıklamalar medyaya çokça yansımaktadır (Hürriyet, 2024).</p> <p>Haber 1’e göre seçim kampanyaları devam ederken Trump kendisi için sağlık raporu almıştır. Bu şekilde kendi bilişsel durumu kanıtlamak istemiştir. Haberdeki “şüpheli” ifadesinin nedeni ancak haberin detaylarına inildiğinde anlam bulmaktadır. Trump’ın sağlık raporunu veren doktorun “<i>Trump’ın sahibi olduğu Bedminster golf kulübünün bir üyesi</i>” olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle rapora karşı güvenilirlik sorgulanmaktadır.</p> <p>Amerikada Kasım ayında yapılacak olan Başkanlık Seçimine aday olan Joe Biden 81 yaşında olduğu için yaşı sebebiyle bilişsel sağlık durumu hakkında kamuoyuna olumsuz ifadeler yansıtılmıştır. Boşlukla tokalaşması, yanlış ifadeler kullanması (Hürriyet, 2023) gibi medyaya yansıyan durumlar Biden’ın siyasi (<i>BİA-DİKE</i>) yönetebilme kabiliyetini sorgulatmaktadır. Haber 2’deki Biden’ın göreve devam etmesini onaylayan sağlık raporu da medyanın konusu olmuştur. Joe Biden’ın doktoru Kevin O’Connor’ın Biden hakkında “<i>Başkanlık, başkomutanlık, devlet başkanlığı gibi görevlerini yerine getirmeye uygun</i>” (Hürriyet, 2023) ifadelerini kullanmış ve bu rapor da medyaya servis edilmiştir.</p>

Tablo 1’de İncelenen haberler doktor raporuna dayandığı için önemli belgeler olarak görülmüş ve doktor raporları ile bilişsel sağlık durumlarını belgelemeye girişen ABD siyasi aktörlerinin bu konuya verdikleri önemi yansıtmıştır. Haberlerin detaylarında da belirtildiği gibi, her iki lider de kendi siyasi görüşüne yakın doktorlardan rapor almıştır. Bu raporların güvenilirliği ise sorgulanmaktadır. Trump’a sağlık raporu veren doktorun Trump’ın golf kulübüne üye olduğu bilinirken, Biden’a sağlıklı olduğu yönünde rapor veren doktor da Biden’ın doktorudur.

Güvenilirlik açısından düşünüldüğünde pek çok etken tartışmaya açılmaktadır. Bunlardan en önemlisi ise adayların ahlaksal özellikleridir. Ahlaki açıdan siyasi aktörler medyaya şu şekilde yansımıştır: Trump yaşadığı cinsel birlikleri gizlemek için hazineye ödeme yapmakla suçlanmaktadır. Yaptığı ödemeyi “*hukuki işler*” kaydı ile faturalandırdığı da iddia edilmektedir (Hürriyet, 2024). Bu nedenle hakkında açılan davalardan dolayı hüküm giymiştir (Hürriyet, 2024). Bir lidere olan güvenilirlik ve liderin inandırıcılığı konularında Trump’ın oldukça tartışmalı bir siyasi aktör olduğu gözlemlenebilmektedir.

Güvenilirlik açısından bakıldığında Biden’a yapılan güncel eleştirilerden biri de İsrail- Filistin Savaş’ında İsrail’e verdiği silah desteğidir. Biden’ın aldığı “*İsrail’e koşulsuz destek*” kararlarının ölçülü olmaktan uzak ve sivillere yönelik haksızlık olduğu *Yale, Harvard, Güney California, Ohio Eyaleti, New York, Emory, Chicago Kuzeybatı, Indiana, Pensilvanya, Florida, Arizona, Teksas, Nevada ve Denver Eyalet Üniversitesi ve daha onlarca üniversitede* protestolara sebep olmuştur (Hürriyet, 2024). Biden hükümetinin izlediği savaş yanlısı dış politika, Amerika’da pek çok eyleme sebep olmuştur. Yapılan eylemlere polis müdahale etmiş ve Biden’ın insani değerler hususundaki tutumları eleştirilmiştir (Hürriyet, 2024). Tablo 1’e göre Trump ve Biden ile ilgili medyaya

yansıyan haberlere göre siyasal yaklaşımçıların açıkladığı ideal ve olması gereken özelliklere her iki aday da sahip değildir.

RQ2: Siyasal liderde olması gereken davranış, duygu ve tutumların medyaya yansımaları nelerdir? Siyasal liderlik vasıflarından en önemli olanlarının başında halk ile lider arasındaki ilişki gelmektedir. Siyasal yaklaşımçılara göre siyasal bir lider, halka karşı düşmanca tavırdan sakınmalı, halkın sevgisini kazanacak işlerde bulunması ve halkın iyiliğini düşünmesi gerekmektedir. Bu nedenle liderlerden adeletli tutum beklenirken, halkın duygu ve düşüncelerini anlayabilen, halkın sorunlarından haberdar olabilen yaklaşımları benimsemesi de beklenmektedir. Bu takdirde liderin çevresi de önem kazanmaktadır. Lider önemli kararlar almadan önce halkın nabzını doğru tutabilmelidir. Liderin çevresinin de yetenekli insanlardan oluşması gerekmektedir (Bozduman, 2020). Örneğin, Machiavelli “*hükümdar halkın dostluğunu kazanmak zorundadır*” demiştir (Machiavelli, 2012, s.39). Ona göre bu zorunluluk hem halk için hem de hükümdar için geçerlidir

Tablo 2. Siyasal Liderde Olması Gereken Davranış, Duygu ve Tutumların Medyaya Yansımaları

Haber	Analiz
<p>Haber 1: İsrail ve Filistin Savaşı’nda İsrail yanlısı politikalar izleyen Biden hükümeti, halkın protestoları ile karşılaşmıştır. Haberde “600 öğrenci ve akademisyenin gözaltına alınması ve tutuklanmasıyla dalga dalga büyüyen kampüslerde kamp kurma hareketi, siyasi iktidarı da zor durumda bırakmış halde” ibareleri kullanılmıştır. Biden’in yaşadığı Beyaz Saray civarında gerçekleşen eylemlerde polis müdahalesi gerçekleşmiş ve halkın Biden yönetimine olan tepkisini şiddetlendirmiştir (Hürriyet, 2024).</p>	<p>Halkın Gazze’de sivil ölümlerini protesto etmek amacıyla hükümet politikalarını eleştirdiği aşikârdır. Biden, İsrail’i desteklediğini ve silah desteğinde bulunduğunu saklamamaktadır. Halkın eylemleri karşısında Beyaz Saray Sözcüsü Andrew Bates, “Yahudi öğrencileri ve Yahudi topluluğunu hedef alan şiddet ve fiziksel korkutma çağrıları açıkça Yahudi karşıtı, vicdansız ve tehlikelidir” (Hürriyet, 2024) demiştir. Hükümet sözcüsü, halkın eylemlerini yanlış yorumlamakta ve halkın tepkisini daha da çekmektedir. ABD sözcüsü, halkın eylemlerini manipüle etmek için eski bir düşmanlığı hatırlatmaktadır. Ek olarak, Biden’in “antisemitik protestoları kınıyorum” demesi hükümet politikalarına karşı eylemlerin büyümesine neden olmuş ve medyaya bu şekilde yansıtılmıştır (Hürriyet, 2024).</p>

Tablo 2’deki haberde de belirtildiği gibi Beyaz Saray’ın uyguladığı siyaset ve aldığı kararlar halk tarafından tepki ile karşılanmaktadır. Ayrıca Trump da, *Time Dergisi*’ne verdiği röportajda Biden’den farklı bir tutum izlemeyeceğini açıklamıştır (Hürriyet, 2024). Trump, *Time Dergisi*’ne verdiği röportajda İsraili dostlarını kırmayacağını beyan ederek ve Filistin topraklarında ikili devlet olabileceği yönünde çözüm önerisini dile getirmiştir. Araştırmanın bulgularına göre siyasal liderlerin, halkın *davranış, duygu, tutum ve beklentilerinden* daha çok iktidar ilişkilerinin istediği yönde politikalar uyguladıkları ve söylemlerde buldukları anlaşılmaktadır.

RQ3: Siyasal liderler için medyadaki kural ve ölçütler nelerdir? Modern demokrasilerin normları arasında adil ve dürüst seçim şartlarının sağlanması, siyasal eşitlik gözetilmesi, çoğunluk yönetiminde söz sahibi olurken azınlık haklarının korunması, tartışmaya, iknaya ve uzlaşmaya dayalı rekâbet ortamı oluşturulması gibi özellikler bulunmaktadır (Özdemir, Şimşek, & Aktaş, 2006). Çalışmada atıf yapılan düşünürlerin de açıklandığı gibi siyasal liderlerin seçmenlerinde olumlu bir karşılık bulması, ikna sürecinin gerçekleşmesi için siyasal liderlerin sahip olması gereken demokratik ve siyasal kural ve ölçütler bulunmaktadır

Tablo 3. Siyasal Liderler İçin Medyaya Yansıyan Kural ve Ölçütleri

Haber	Analiz
<p>Haber 1: Hürriyet haber sitesinde 15 ve 16 Mayıs 2024 tarihinde yayımlanan Biden ve Trump haberine göre, liderlerin bir televizyon kanalında canlı yayında münazara yapacağı duyurulmuştur. Tartışma öncesi Biden, Trump'ın devam eden hukuk sürecini hatırlatarak "<i>Çarşamba günleri özgür</i>" demiş, Trump ise Biden hakkında "<i>iki cümleyi bir araya getiremeyen</i>" ve "<i>en kötü tartışmacı</i>" olduğunu söylemiştir (Hürriyet, 2024).</p> <p>Haber 2: Canlı yayına katılma tekliflerini kabul eden Trump ve Biden, tartışma programı gerçekleşmeden önce birbirleri hakkında iddialarda bulunmuşlardır. Trump, Biden'ın uyuşturucu kullandığını ima etmiş ve program öncesi test yapılmasını istemiştir (Hürriyet, 2024). Diğer yandan da Trump'ın mahkemede yargılanması, seçimler öncesinde Biden'ın lehine işleyen bir süreç olarak değerlendirilmiştir (Hürriyet, 2024).</p>	<p>Halkın izleyebileceği bir televizyon kanalında açıkça tartışma ortamının sağlanması, siyasi liderlerin görüş ve fikirlerini paylaşması demokratik normlar çervesince değerlendirildiğinde, sağlıklı bir seçim ortamına işaret etmektedir. Diğer yandan haberlerin içeriklerinden siyasi aktörlerin birbirlerine çok saygı duymadığı anlaşılmaktadır.</p> <p>İkinci haberde Trump'ın mahkemelerce suçlu bulunması onun seçim kampanyalarını sekteye uğratabileceği için Biden ile aynı koşullarda yarışmadığı vurgulanmaktadır.</p> <p>Trump'ın, Biden'ın yaşına ve sağlığına yönelik sıkça açıklamalar yaptığı da görülmektedir. Trump'ın dezavantajlı durumunu avantaja çevirebilmek için her fırsatta Biden'ın sağlığının yetersizliğini vurguladığı anlaşılmaktadır.</p>

Tablo 3'te görüldüğü üzere Trump ve Biden demokratik işleyişi kendi lehlerine kullanmak için medyadan fayda sağlamakta, aynı zamanda bunu yaparken manüpülasyonlardan da kaçınmamaktadırlar. Bu ifadeyi destekler nitelikteki açıklama ise Trump medyaya "*Radikal Sol Demokratlar, düzmece davaları açarak beni adliyelerde oturmaya ve kampanyam için kullanabileceğim parayı harcamaya zorlayarak 2024 seçiminde şimdiden hile yapıyorlar.*" (Hürriyet, 2024)" söyleminde görülmektedir. Trump hakkında açılan davaların sonuçları ne olursa olsun yaşanan sürecin kararsız politik özneleri etkileyerek seçim sonuçlarını etkileyebileceği gerçeği yansıtılmaya çalışılmıştır. Davanın *siyasi rakipleri tarafından gündeme getirildiğini* savunan Trump, seçim öncesi görülen davalar için "siyasi komplo" ve "cadı avı" ifadelerini kullanmıştır. Bu nedenle medyada yargının tarafsızlığına dair tartışmalar yapılmıştır.

Bulgulardan da anlaşıldığı üzere demokrasinin getirisi olan hukukun üstünlüğü gibi kavramların manüpüle edilebileceği gerçeği ile karşılaşılmaktadır. Medyaya yansıyan haberlere göre Biden'ın hukuk karşısında bir sorunu olmadığı görülürken, Trump'ın, düşünce hürriyeti, adil seçim ortamı, tarafsız yargılanma, adalet gibi demokrasinin vazgeçilmez kavramları üzerinden politik duruş sergilediği yansıtılmaktadır. Bunun beraberinde Trump, Biden için sağlık tartışmalarını güncel tutmaktadır. Burada seçmene onun yönetici kabiliyeti olmadığı mesajı vermek istediği düşünülmektedir. Bu nedenle Biden, Trump'ın sağlıklı bilinç sataşmalarına karşılık, Trump'ın kendisi ile yarışamayacak bir durumda olduğunu şu sözlerle söylemiştir: "*Donald Trump 2020'de bana karşı iki tartışma kaybetti. O zamandan beri hiçbir canlı yayın tartışmasına katılmadı. Şimdi de benimle tekrar tartışmak istiyormuş gibi davranıyor. Günümü güzelleştir dostum. İki kez bile tartışabiliriz*" (Hürriyet, 2024).

İlgili medya haberlerine yansıyan durumlardan da anlaşıldığı gibi, siyasi aktörlerin sağlık durumları, yaşadıkları hukuki, mali, sosyal ve psikolojik durumlar, sahip oldukları ve kullandıkları retorik, estetik ve siyasi üsluplar, siyasi aktörlerin seçmenlerine kendileri anlatmaları ve onları

ikna etmek için kullandıkları kural ve ölçütlerdir. Siyasal liderlerin sahip oldukları bu kural ve ölçütler bir güç göstergesi olarak topluma medya üzerinden yansıtılmaktadır.

RQ4: Halk kavramının siyasal ortamdaki davranış, tutum, düşünce ve eylemlerinin medyadaki yansımaları nelerdir? Halk terimini açıklamak için Friedrich Engels *Ailenin Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni* adlı eserinde devlet kavramının tanımını şu şekilde yapmıştır: “Devlet örgütlenmiş halkın siyasal statüsüdür”. Engels’in tanımında egemenlik örgütlenmiş halk yapısı olduğuna göre siyasal güç kavramı da birey ve halkı birarada tutan bağdan kaynaklanmaktadır. Halk kavramının siyasal ortamdaki davranış, tutum, düşünce ve eylemlerini açıklamak için başvurulan bir diğer ifade de “sıradan insanlar” söylemidir. Ulus devlet ise “Aynı dili konuşan, aynı soydan gelen, aynı dine mensup, aynı kültüre sahip, aynı tarihî geçmişi paylaşan, ortak düşmanı veya düşmanları bulunan bir insan topluluğu olarak “millet”in, siyasî olarak örgütlenmiş biçimi” olarak tanımlanmaktadır (Cebeci, 2008).

Tablo 4. Halk Kavramının Siyasal Ortamdaki Davranış, Tutum, Düşünce ve Eylemlerinin Medyaya Yansımaları

Haber	Analiz
Haber 1: Hürriyet gazetesinde, 06 Mayıs 2024 tarihinde “ <i>Ne Biden Ne Trump! Seçmenin yüzde 20’si ikisini de istemiyor</i> ” başlıklı yayımlanan habere göre ABD’de yapılan anketlerde %20’lik bir dilimin ne Trump’a ne de Biden’a oy vermek istemediği ortaya çıkmıştır (Hürriyet, 2024). Haberde “ <i>çifte nefret bloğu</i> ” olarak anılan seçmenlerin “ <i>sandığı boykot etmek</i> ”, “ <i>üçüncü bir adaya oy vermek</i> ”, “ <i>gönülsüzce tercih yapmak</i> ” seçenekleri olduğu da ifade edilmektedir (Hürriyet, 2024).	“ <i>Ne Biden Ne De Trump! Seçmenin yüzde 20’si ikisini de istemiyor</i> ” başlıklı haberde yer alan egemen halk, “çifte nefret bloğu” olarak anılmaktadır. Seçmenler, siyasal parti adaylarına karşı duruş sergilemektedir. Haberdeki “ <i>gönülsüzce tercih yapacaklar</i> ” olan politik özneler daha çok sosyo-ekonomik menfaatleri doğrultusunda gözlem yapacaklar ve nihayetinde kendi çıkarlarına daha yakın bir adaya yöneleceklerdir.

Tablo 4’te yer alan “*Ne Biden Ne De Trump! Seçmenin yüzde 20’si ikisini de istemiyor* (Hürriyet, 2024)” başlıklı haberde hem egemen halk (siyasal güç) ve sıradan insanlar (sosyoekonomik statü) hem de ulus (milliyet) kavramlarının karşılıkları yer bulabilmektedir. Bulgulara göre Biden’ı ve Trump’ı desteklemeyen, seçim sonuçlarını etkilemesi beklenen %20’lik bir grubun Filistin ve İsrail Savaşı’nda ABD’nin oynadığı rolü eleştirenler, fikir özgürlüklerinin bastırıldığını düşünenler, Ortadoğu’lu göçmenler ve siyasal anlamda her iki partiye de yakın olmayanlar bulunmaktadır. ABD’nin göçmenlerden oluştuğu gerçeği göz önüne alındığında, ABD hükümetinin dış siyasette takındığı tutum, göçmenlerden oluşan bir millet ve ulus tarafından tepki toplayabilmektedir. Bu nedenle sıradan insanlar diye nitelenen ve ulusu oluşturan vatandaşların aslında uluslararası politik duruşa sahip olduğu gerçeği yansımaktadır. Sıradan insanlar, aslında sosyoekonomik yaşam tarzlarını da göz önüne alarak tercih yapacak olan kararsızlar ve gönülsüzlerdir. Bu grupki insanlar yaşam koşullarını, gelirlerini, geleceklerini kurgularken, kendilerine hizmet edebilecek olan bir siyasal adaya yatkınlık gösterebilmektedir ve bu nedenle de seçmenlerin tercihlerinde siyasal adayların sunduğu vaatler öne çıkmaktadır. Dolayısıyla politik öznelerin ekonomik durumları, siyasal alandaki etkinliklerini azaltmakta ya da daha aktif olmalarını sağlayabilmektedir.

RQ5: Kapitalist ve liberal medyanın siyasal yaklaşımlara olan etkileri nedir? Liberalizm ve düşünürleri, tarihsel süreç içerisinde siyasal yapı ve olgularından düşen monarşi ve dinin getirdiği kurum, aktör, güç, yasa, norm ve kurallara yenilerini eklemek istemektedirler. Liberalizm ile birlikte anılan mülkiyet, üretim araçları ve sistemleri kolonyalizm, emperyalizm, kapitalizm ve küreselleşme kavram ve olguları, başlangıçta devlet ve kurumları ile uyum ve işbirliğine girmişlerse de tarihsel süreç içerisinde devlet ve kurumları ile çatışmaları artmıştır. Feodalizm, merkantilizm ve kapitalizm ile birlikte parsellenmiş uzamların sahipleri olan çok uluslu şirketler, kendilerine engel çıkarabilecek herhangi bir kurum, yasa ve aygıt (devleti) olumlu bakmamaktadır (Tan, 2023). İktisatçı, düşünür Samir Âmin, BBC'ye verdiği röportajda “*finansal hareketler, siyasete yön vermektedir ve bu durum günümüzde de değişmemiştir*” demiştir (Amin, 2008).

Tablo 5. Kapitalist ve Liberal Medyanın Siyasala Olan Etkileri

Haber	Analiz
Haber 1: Hürriyet haber sitesinde 06 Mayıs 2024 tarihinde yayımlanan “ <i>Ne Biden ne Trump! Seçmenin yüzde 20’si ikisini de istemiyor</i> ” başlıklı haberin detaylarında “ <i>Musk, ‘Biden Karşıtlarına Yemek Vermiş</i> ” alt başlığı bulunmaktadır. Haberde, Tesla ve SpaceX CEO’su Elon Musk’ın Peter Thiel, Rupert Murdoch, Michael Milken ve Travis Kalanick gibi milyarderlerin biraraya geldiği ve düzenlenen organizasyonda siyaset konuşulduğu vurgulanmıştır.	Hürriyet haber sitesindeki haber’in detaylarında Biden’ı desteklemeyen şirket sahiplerinin kendi aralarında Trump’ın seçim kampanyasını destekleyecek fikirler geliştirdiği ve bu iş için bütçe planladığı anlaşılmaktadır. Haber araştırıldığında medyaya “ <i>Biden Karşıtı Yemek</i> ” olarak yansıyan toplantının en önemli maddelerinden birinin de “ <i>göç sorunu</i> ” olduğu anlaşılmaktadır (Rissman, 2024). Medyaya yansıyan haberlerden de anlaşılacağı üzere sermaye grupları siyasetin akışına yön vermek istemektedir.

Tablo 5’te de görüldüğü üzere ABD’de seçim kampanyaları düzenlenirken, çok uluslu şirketlerin yatırımcıları ve dünyada sermaye piyasasına hâkim olan grupların, seçim kampanyalarını açıkça yönlendirme girişimleri olabilmektedir. Rupert Murdoch gibi medya patronlarının da haberde bahsi geçen yemekte olduğu gerçeğini yadsımamak gerekmektedir. “*Demokratları yenmek için nasıl para toplanacağı* (Hürriyet, 2024)” konuşulan yemekte, medyada haber dolaşımına yön verebilecek isimlerin de yer alması aynı zamanda siyasal seçmenleri ikna etmenin ve yönlendirmenin yollarının arandığı anlaşılmaktadır. Arşiv haberlerinde yer alan bilgiye göre Palantir yöneticisi Jacob Helberg, 2020 yılında lider olarak seçilmesi için Biden’ı desteklemiş ve kampanyalarına destek vermiştir. Ancak 2024 seçimlerinde Biden’ın politikalarından rahatsız olduğunu bildirerek, maddi desteğini Trump’a kaydırmıştır. Bu durum Silikon Vadisi’nin yani teknoloji şirketlerinin ekonomik çıkarları için siyasi aktörlerin seçim kampanyalarına destek verdiğine de bir örnektir. Tablo 5’e göre küresel sermaye grupları, kendi kazançlarını arttıracak şekilde siyasete yön vermek istedikleri anlaşılmaktadır.

RQ6: Amerikan seçimlerinde siyasal karşıtlıkların medyaya yansımaları nelerdir? Siyasal iktidarın ve iktidar ilişkilerinin ulus-millet ve dış politikaları halk tarafından yoğun bir şekilde eleştiriliyorsa ve alınan siyasal kararlardan belli sosyal gruplar rahatsızlık hissediyorsa, siyasal olarak karşıtlıklar oluşabilmektedir. İktidarların siyasal karşıtlıklar yaratarak, politik özneleri bir futbol taraftarı gibi kendi tarafını tutmasını ve destek vermesini istemektedirler

Tablo 6. Siyasal Karşıtlıkların Medyaya Yansımaları

Haber	Analiz
<p>Haber 1: 24 Mayıs 2024 tarihinde Hürriyet haber sitesinde yayımlanan haberde, Biden hükümeti İsrail karşıtı cephenin büyümesinden endişe ettiklerini açıklamıştır (Hürriyet, 2024).</p> <p>Haber 2: 24 Nisan 2024 tarihinde yayımlanan haberde, İsrail-Filistin Savaşı'nda, Biden'ın İsrail'e silah göndermesini protesto edenler ile protestoları Yahudi karşıtlığı olarak görenlerin birbirleri ile karşı karşıya geldikleri duyurulmuştur. Özellikle üniversite öğrencileri arasında gerçekleşen bu çatışma sebebiyle ABD'de bazı üniversiteler hibrit eğitime geçmiştir (Hürriyet, 2024).</p> <p>Haber 3: 30 Mayıs 2024 tarihinde yayımlanan haberde Trump'ın başkanlık ettiği dönemde yaşadığı cinsel birlikteliği saklamak için ticari kayıtları değiştirdiği iddiaları neticesinde yargılama süreçleri başlamış ve Trump'ı savunanlar ile Trump'ın tekrar seçilmesini istemeyenler karşı karşıya gelmiştir (Hürriyet, 2024)</p>	<p>Hürriyet haber sitesinde yayımlanmış üç haberde de siyasi karşıtlığın medyaya yansımalarını görmek mümkündür. Haber 1'de Biden hükümetinin aldığı kararlardan rahatsız olan grupların giderek arttığı yansımıştır. Hükümetin kararlarına yönelik bu karşıtlık Beyaz Saray'da rahatsızlık yaratmış ve açıkça "endişe ettiklerini" duyurmuşlardır.</p> <p>Haber 2'de İsrail ve Filistin Savaşı'nda ABD'nin oynadığı rolü protesto edenler ile protestoları antisemitizm olarak değerlendirilen dost-düşman karşıtlığı yaşadığı bu çatışmaların neticesinde ise protestoların gerçekleştiği üniversitenin ders işleme yöntem ve uygulamalarında yeni kararlar alındığı belirtilmektedir.</p> <p>Haber 3'te Trump'ın yargıladığı ceza mahkemesinin tutumunu siyasi bulanlar ve bu davaları Trump'ın seçim sahnesinden çekilmesi için hazırlanmış bir düzmece olduğunu düşünenler ile Trump'ın adı suçlar neticesinde başkanlık yapmaması gerektiğini düşünenlerin çatışması betimlenmektedir.</p>

Tablo 6'da yer alan çatışmalara ek olarak, seçim tahminlerinin açıklanması, halkın karşıtlığını gündeme getiren bir diğer sebep olabilmektedir. Çatışmalar siyasi aktörlerin kaderini de etkilemektedir. Örneğin; 31 Mayıs 2024 tarihinde hürriyette yayımlanan haberde ABD'de gerçekleştirilen anketlerdeki tahminlerde Trump'ın Biden'dan daha önde olduğu duyurulmuştur (Hürriyet, 2024). Medyadaki haberlere göre halk, politik özneler diğer bir deyişle seçmenler iki karşıtlık üzerinden siyasallaştırılarak, birbirlerini dost – düşman olarak görmeleri, hissetmeleri ve davranışları istenmektedir. Oysa tarihsel süreç içerisinde İsrail ve Filistinliler binlerce yıldan beri aynı mekanı paylaşmaktadır. Ayrıca, Hristiyanlık, Yahudilik ve İslamiyet tek tanrılı dinlerdir ve bu dinlerin getirdiği etik kural, ahlaki değer ve davranışların ortak noktaları da bulunmaktadır. Ancak bu bahsi geçen değerler güç ilişkileri açısından kullanılmak üzere birer slogan niteliği taşıyabilmektedir. Dolayısıyla, iktidar ilişkileri ve siyasal liderler, siyasal karşıtlıklar yaratmak için retorik, estetik ve siyasi üslubu insani değerler üzerinden kurgulayıp medya içeriklerine yansıtmaktadırlar. Halk, politik özneler ve seçmenler bu karşıtlıklar üzerinden siyasallaştırılmaktadır. Karşıtlıklar üzerinden de seçimler belirlenmektedir. Ayrıca bu karşıtlığın yarattığı taraftarlaşma hissi, yöneticinin gözle görülmeyen bir silahı(gücü) olduğunu da göstermektedir. Sosyal düzen içerisinde her bir iktidar adayı fikirlerini, görüşlerini, düşüncelerini, yapmak istediklerini duyuracak kadar geniş bir yelpazeye nüfus edemeyeceğini bilir, ancak siyasi karşıtlık sayesinde yanına çekebildiği politik aktörler – ki bunların çoğu sıradan vatandaş- adayların gönüllü savunusu olabilmekte, böylece adayların fikirlerini ve görüşlerini benimseten birer elçi olabilmektedir

SONUÇ

Araştırmanın sonuçlarına göre, a) siyasal sistemi yönetecek başkan adayları, siyasal yaklaşımçıların açıkladığı siyasal liderlerde olması gereken özelliklere sahip olamayabilmektedir; b) siyasal liderler, halkın *davranış, duygu, tutum ve beklentilerinden* daha çok iktidar ilişkilerinin istediği yönde politikalar uyguladıkları ve söylemlerde buldukları anlaşılmaktadır; c) politik

öznelerin ekonomik durumları, siyasal alandaki etkinliklerini azaltmakta ya da daha aktif olmalarını sağlayabilmektedir; d) siyasal aktörlerin sağlık durumları, yaşadıkları hukuki, mali, sosyal ve psikolojik durumlar, sahip oldukları ve kullandıkları retorik, estetik ve siyasal üsluplar, siyasal aktörlerin seçmenlerine kendileri anlatmaları ve onları ikna etmek için ölçütlerdir; e) küresel sermaye grupları, siyasete kendi kazançlarını arttıracak şekilde yön vermek istedikleri anlaşılmaktadır; f) halk, politik öznelere diğer bir deyişle seçmenler iki karşıtlık üzerinden siyasallaştırılarak, birbirlerini dost – düşman olarak görmeleri, hissetmeleri ve davranmaları bilinçli olarak istenmektedir. İktidar ilişkileri ve siyasal liderler, siyasal karşıtlıklar yaratmak için retorik, estetik, siyasi üslubu medya içeriklerini kullanmaktadır. Böylece halk ilkitadar adına siyasallaştırılmaktadır.

Yapılan literatür araştırmaları da yukarıdaki bulguları doğrulanmaktadır. Örneğin; Sezgin'in araştırmasına göre, kitle iletişim araçları seçmenlerin algılarını şekillendirmekte ve yönlendirmektedir (Sezgin, 2014). Araştırmamıza konu alan haberler medyanın doğrudan siyasi aktörler tarafından seçmenlere etki etmek için kullandığını gösterirken, aynı zamanda kapitalist sermaye grubuna dahil olan medya patronlarının da siyasal aktörler ile iş birliği yaptığı, onları desteklediği yahut desteğini çektiğini görülmektedir. Araştırmamızın bulguları desteklemektedir ki, sermaye grupları gelirlerini riske atacak yöneticilerden hoşlanmamakta bu nedenle iktidar sahipliğine yön vermek istemektedirler. Benzer konular hakkında elde edilen bir diğer bulguya göre; siyasi aktörlerin belirlediği siyasi mesaj stratejileri, daha önce partiye yönelmiş ya da yönelme potansiyeli olan seçmenlerin doğru şekilde tespit edilip, bu profile uygun bir şekilde hazırlanması ile mümkün olmamasını kolaylaştırmaktadır (Taşmurat, 2019). Bu yaklaşım araştırmamızın sonuçlarından siyasal karşıtlık yaratma durumunu desteklemektedir. Çünkü liderler, siyasal aktörler topluma verdikleri mesajlarla toplumu ayrıştırabilmekte, böylece karşıtlıkları körükleyebilmektedir. Dolayısı ile seçmendeki oluşturulan karşıtlık hissi, seçmeni bir taraftara dönüştürebilmektedir. Böylece seçmen, siyasi aktörlerin mesajlarının savunusu haline gelebilmekte, hatta bunun için çeşitli toplumsal olaylara konu olabilmektedir.

Yapılan analizler göstermiş ki, günümüz küresel ve kapitalist dünyasında ve postmodernizmin hakim olduğu çağımızda, liderlerin kullandığı araçlar ve söylemler değişse de klasik siyaset felsefesine göre siyasal olandan beklentilerin aynı olduğu gerçeği değişmemiştir. Liderler duygu, tutum, davranış, ahlak ve görüş farklılıkları gösterse de adalet, siyasi birlik arzusu, sosyo – ekonomik beklentiler, “diğerleri” “ötekiler” “azınlıklar” vb. söylemlerle ayrıştırılan kesimlere olan yaklaşımların neticeleri, demokratik söylemlerin gerçekliğinin sorgulanması ve yöneticilerden beklenen üstün vasıflar siyasal olanda yerini korumaktadır. Araştırmanın sonuçlarına siyasal yaklaşımlar üzerine çalışma yapan düşünürlerin eserlerinde açıkladıkları siyasal sistem, siyasal parti ve siyasal lider özelliklerini, Biden ve Trump seçim süreçlerinde demokrasinin temel kavramları üzerinden halkı etkilemeye çalıştığı görülmektedir. Siyasal yaklaşımları oluşturan temel kavramlar ahlak, hukukun üstünlüğü, yöneticilik yeterliliği, halkın siyasi birliği, çatışmaların durdurulması, ekonomik refahın artırılması, halkın sosyal beklentilerine cevap verebilmek vb. gibi durumlardan oluşmaktadır. Seçim süreçlerinde ise bu yaklaşımların yansıdığı haberlerde görülmekte, bu siyasal yaklaşımların seçim süreçlerini değiştirmesi beklenmektedir. Ayrıca sonuçlara yönelik kararların belirlemesindeki etkenin sadece ulusal değil, uluslararası olduğu görülmüştür. Hem burjuvanın küresel sermayesi, hem insani değerlerin uluslararası gündemde tartışılması, hem de ülkelerin birbirine sağladıkları silah, sağlık gibi ticari hizmetlerin halkların bakış açısına yansıdığı

görülmüştür. Dolayısıyla özetle denebilir ki; dünyanın herhangi bir yerinde olan savaşın, alınan kararların siyasal aktörler üzerinde yaptığı baskı, bunun yanı sıra ifade özgürlükleri, hukukun üstünlüğü ve kapitalizmin de siyasal aktörler üzerinde baskı gücüne sahip olduğu araştırma sonuçlarına yansımıştır.

Siyaset ve siyasal yönetim, hem ülkenin yönetimini, ülkenin vatandaşlarının yaşam biçimlerini, davranışlarını ve düşüncelerini hem de yönetimin araçları olan yasa, kanun, norm ve kuralları şekillendirmektedir. Siyaset kavramı en geniş anlamda, ülkenin tüm yapı ve kaynaklarını (ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal, eğitim, askeri, din) yönetme sanatıdır. Siyaset yönetiminde yasa, kural ve normlar öne çıkmaktadır. Norm sadece bir durum, olay ve olgunun nasıl olduğunu değil, aynı zamanda nasıl olması gerektiğini de tanımlamaktadır. “Nomos” (yasa, kanun, kural, norm) = “Bia” (Şiddet) + “Dike” (Adalet) gibi iki zıt kavramın bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bia (Şiddet) ve Dike (Adalet), sadece yönetenler tarafından değil, aynı zamanda egemen halk (yönetilenler) tarafından da yapılmalıdır. Siyasal toplulukta Bia (Şiddet) ve Dike (Adalet)’nin görünür olması sağlayan aygıt (Civitas – Leviathan) devlettir. Devlet bir otoritedir ve bir örgütlenme şeklidir, bir siyasal birliktir ve birey ile halkların birlikte yaşamaları sağlayan kolektif bir örgütlenme yoludur. Birey ve halklar doğal özgürlüklerini kaybeder ama “mülkiyet” ve “siyasal” özgürlüklerini kazanır. Doğal olarak aygıtın, devletin (Civitas – Leviathan) koruması gerekenler “mülkiyet” ve “siyasal” özgürlüklerdir. Siyasal sistemin ve birliğinin normları adaletin, hakkın, eşitliğin yetkili kural ve ölçütleridir.

Erdemli toplumun siyasal yöneticisinin özellikleri; anlama, bellek, zeki-zeka, retorik (ikna ve etkileme gücü) bilgisine sahip olma, bilgiye açık olma ve ona ulaşmak için çaba sarf etme, yalan ve yalancıdan nefret etmesinin gerekliliği, doğayı sevmek, ahlaklı olma, yüce gönüllü olma, mal, mülk ve para gibi dünyevi şeylerden uzak olma, adil, cesaretli ve ölçülü olma, haksızlıktan uzak durma ve bu özelliklere sahip olmanın getirdiği koşullardan dolayı azimli ve kararlı olmasının gerekliliği olarak açıklanmaktadır. Diğer yandan yasama ve yürütme organı her zaman bir “*marangozun gönyesi*” gibi davranamayabilir ve işte bu yüzden siyasal birliğin politik özneleri, mecliste yasa, kanun, kural ve yönetmelikler yapılırken sürece aktif olarak katılması zorunludur. Demokrasinin doğru ve iyi yönetim olabilmesi için halkın (egemenin), refah ve eğitim düzeyinin yüksek olması sayesinde yönetenlerin yanlış yöndeki eylem, yasa, kural ve normlarını anlayıp, halkın, iktidar ilişkilerine karşı durabileceklerine gönderme yapılmaktadır. Bunun gerçekleşmesi için ülkenin, devletin vatandaşlarının da görev, hak ve sorumluluklarını bilmesi ve yerine getirmesi için eleştirel düşünce, sorgulama, bilme, uygulama ve denetleme gibi yetilere sahip olması gerekmektedir. Halkın niteliği ve özellikleri, halkın medeniyete olan katkısı, halkın şehir ve ülkenin yönetimine, yasa, anayasa ve yasaların uygulanmasına olan katkısı, şehir ve ülkenin a) yönetim biçimini, b) refah, özgürlük, eşitlik, kendini ifade etme ile c) mutluluğunu direk olarak etkilemektedir. Politik öznelerin hükümetin uygulamalarına karşı sivil itiaatsizlik hakkına başvurabilmesi için bir temellendirme ve/veya karşı argüman sunmaları da gerekmektedir.

Yeni medya teknolojisi iletişim kavramının tanımında olan etkileşimlilik, katılımcılık ve paylaşıma olanak sağladığı için yeni ve sosyal medyadaki iletişim, yüz yüze iletişimin yerine geçmektedir. Böylelikle aracılı iletişim (medya), teknolojinin olanak sağlaması ile aracısız bir iletişime doğru dönüşmektedir. Geleneksel medyada okuyucu, dinleyici ve izleyici olan kişiler, yeni ve sosyal medyanın etkileşimlilik, katılımcılık ve paylaşımcılık özellikleri sayesinde medyada diğer

bir deyişle sahnede (statü, konum, rol, benliğin sunumu ve pazaryeri-Agora) ve siyasal uzamda (Pinka) yer alabilmektedir. Böylelikle politik özneler (Tin) hem hakikati ifade edebilir hem de hakikate ulaşabilir. Diğer yandan politik öznelerin (Tin'in) sadece kendini tanıması ve keşfetmesi yeterli değildir, aynı zamanda bilmediğini bilerek, öğrenmeye ve bilmeye cesaret etmelidir. Özlüce iktidarı denetleyen sadece yasalar değildir, aynı zamanda iktidarı denetleyen akılcı, özgür, birey ve toplumların kendisidir ve bunu bazen medya üzerinden bazen de seçimle yapabilmektedir. Politik öznelerin Dike'ye sahip olmaları için siyasal sistem içerisinde aktif olarak yer alması gerekmektedir. Çalışma siyasal yaklaşımların düşünce, kavram, kuram ve normların yeni medyaya yansımalarını göstermesi açısından önemlidir. Aynı zamanda yeni medyaya yansıyan siyasal yaklaşımların, sadece kullanılan heberin dilinde ve niteliğinde değil, doğrudan kaynakla ilintili bir belge olarak değerlendirilmesi hususu dikkate değerdir. Çünkü bir haber manipülatif stratejilerle üretilmiş olsa dahi, etkisi altına aldığı politize olan halk bulunmaktadır. Bu sayede düşünce dünyasına yön verilen seçmenlerin, oy kullanma davranışlarına değişiklik olmasa dahi dost-düşman ilişkisi tutumlarında değişikliklerin meydana gelmesi beklenmektedir. Bu nedenle siyasi haberleri konu olan metinlerin okunmasında ayrıştırıcılığa engel olunamasa dahi, duygusal ve taraflı okuma yerine daha çok analitik okuma tekniği geliştirilmediği.

KAYNAKÇA

- Agamben, G. (2012). *Gelmekte Olan Ortaklık*, (Parlak, B. Çev.), İstanbul: MonoKL Yayınları.
- Agamben, G. (2020). *Kutsal İnsan: Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, (Türkmen, İ. Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Âmin, S. (2008, Aralık 31). Samir Âmin: Ekonomik kriz yeni siyasi çıkışlara gebe. (G. Yıldız, Röportaj Yapan) BBC Turkish. https://www.bbc.co.uk/turkish/indepth/story/2008/12/081231_amin.shtml adresinden alındı
- Âmin, S. (2020a). *Liberal Virüs*, (Başkaya, F. Çev.), İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın.
- Âmin, S. (2020b). *Modernite, Demokrasi ve Din: Kültüralizmlerin Eleştirisi*, (Başkaya, F., Günsur, U. & Öztürk, G. Çev.), İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın.
- Âmin, S. (2020c). *Kapitalizmden Uyarılığa: Sosyalist Perspektifin Yeniden İnşası*, (Dönmez, Y. Ve Atabağsoy, N. Çev.), İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın.
- Âmin, S. (2020d). *Avrupa-Merkezcilik: Bir İdeolojinin Eleştirisi*, (Sert, M. Çev.), İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın.
- Aristoteles. (2017). *Politika*, (Tunçay, M. Çev.), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aristoteles. (2019). *Atinalıların Devleti*, (Çokona, A. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aydemir, S. (2006). Seçim Sistemlerinin Siyasal Hayattaki Etkileri ve Türkiye Örneği. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi* (1), 61-79.
- Bağçe, E. (2009). Antik Yunan'da Günümüze Siyaset: Ezeli Sorunlar ve Yeni Arayışlar, Özkan, A. (Ed.), *Siyasetin İletişimi*, (İçinde s: 11-32.), A. İstanbul: Tasam Yayınları.
- Berktaş, F. (2016). *Politikanın Çağrısı*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Bozduman, M. A. (2020). Geçmişten Günümüze liderliğin Teorik Olarak Gelişimi. *ESAM Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 261-283.
- Cebeci, K. (2008). Küreselleşme Bağlamında Ulus Devletin, Egemenlik Gücünün Dönüşümü. *Sayıştay Dergisi*, s. 23-39.
- Durkheim, E. (2014). *Sosyolojik Yönetimin Kuralları*, (Doğan, Ö. Çev.), Ankara: Doğu Batı Yayınları.

- Duverger, M. (2014). *Toplum Bilimlerinde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi Anlamak*, Ankara: Pozitif Matbaacılık.
- Erzen, M. Ü. (2009). *Duygusal Zekâ Yetisinin Siyasal Aktörlerin Performanslarına Etkisi*, Özkan, A. (Ed.), *Siyasetin İletişimi*, (İçinde s: 193-210.), İstanbul: Tasam Yayınları.
- Farabi. (2017). *İdeal Devlet*, (Arslan, A. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Farabi. (2018). *Mutluluğun Kazanılması*, (Arslan, A. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Fedayi, C. (2021). *Siyaset Bilimi*, Ankara: Kadim Yayınları.
- Foucault, M. (2015a). *İktidarın Gözü*, (Ergüden, I. Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2015b). *Biyopolitikanın Doğuşu*, (Tayla, A. Çev.), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gros, F. (2021). *İtaat Etmemek*, (Bölükbaşı, Z, B. Çev.), İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Hardt, M. & Negri, A. (2018). *İmparatorluk*, (Yılmaz, A. Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Heywood, A. (2021). *Siyaset*, (Bakırcı, F. Çev.), Ankara: Felix Kitap
- Hobbes, T. (2018). *Leviathan*, (Lim, S. Çev.), İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Humboldt, W. (2013). *Devletin Faaliyetinin Sınırları* (Seçilmişoğlu, B. Çev.), Ankara: Liberte Yayınları.
- Hürriyet. (2023, Mart 4). Hürriyet: Dünya Haberleri. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-gundem-yeniden-bidenin-sagligi-doktoru-acikladi-gogsunden-alinan-lezyon-kanserli-42228753> adresinden alındı
- Hürriyet. (2023, Şubat 17). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-raporu-paylasti-baskanlik-gorevlerini-yerine-getirmeye-uygun-42221419> adresinden alındı
- Hürriyet. (2023, Şubat 17). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-raporu-paylasti-baskanlik-gorevlerini-yerine-getirmeye-uygun-42221419> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, 04 16). Haberler: Dünya Haberleri. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/tarihte-bir-ilk-trumpin-ceza-davasi-basladi-42446675> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Haziran 05). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abdnin-teklifi-havada-kaldi-ateskes-cikmazi-42472644> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 02). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trumpan-ikinci-donem-tuyolari-iki-devletli-cozum-cok-zor-42454740> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 06). Haberler: Dünya Haberleri. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/ne-biden-ne-trump-secmenin-yuzde-20si-ikisini-de-istemiyor-42456569> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 15-16). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/biden-ve-trump-27-haziranda-ve-10-eylulde-canli-yayinda-tartisacak-42462479> adresinden alındı

- Hürriyet. (2024, Mayıs 16). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/biden-ve-trump-tvde-karsi-karsiya-gelecek-42462563> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 17). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trumpin-eski-sag-koluna-capraz-sorgu-42463111> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 20). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trumpin-munazara-sarti-bidena-uyusturucu-testi-yapilsin-42464356> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 20). Hürriyet: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trumpin-munazara-sarti-bidena-uyusturucu-testi-yapilsin-42464356> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 24). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/beyaz-saraydan-itiraf-israil-karsiti-cephe-buyuyor-42466772> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 30). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/biden-yonetimi-israili-savundu-42469520> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 30). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/trump-davasinda-sona-dogru-bir-zamanlar-dunyanin-enguclu-adamiydi-simdi-kaderi-12-siradan-vatandasin-elinde-42469731> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 31). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-tarihinde-ilk-trump-hukum-giydi-42470325> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Mayıs 31). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-tarihinde-ilk-trump-hukum-giydi-42470325> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Nisan 22). Haberler: Dünya Haberleri. hurriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/sus-payi-davasinda-ilk-gun-trumptan-durusma-sonrasi-aciklama-42450266> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Nisan 24). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/abd-universiteleri-filistin-icin-ayakta-42450815> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Nisan 26). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/katliam-karsitlarina-abdden-sert-mudahale-42451864> adresinden alındı
- Hürriyet. (2024, Nisan 28). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet.com.tr: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/bidenin-burnunun-dibinde-protesto-filistin-yanlisi-universiteliler-geri-adim-atmiyor-42452776> adresinden alındı
- Hürriyet. (24, Nisan 08). Haberler: Dünya Haberleri. Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/bidena-yukleniyordu-trumptan-supheli-saglik-raporu-42443223> adresinden alındı
- Laski, H. J. (2019). Politikaya Giriş, (Koçakgöl, M. Çev.), Ankara: Fol Kitap
- Laski, H. J. (2020). Teori ve Pratikte Devlet, (Topçu, D. Çev.), Ankara: Fol Kitap.

- Machiavelli, N. (2012). Hükümdar, (Adabağ, N. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Margalit, A. (2013). Uzlaşma ve Kokuşmuş Uzlaşmalar, (Çatlı, N. Çev.), İstanbul: İthaki Yayınları.
- Mill, J. S. (2017). Demokratik Yönetim Üzerine Düşünceler, (Orhan, Ö. Çev.), İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Mudde, C. ve Kaltwasser, C. R. (2019). Popülizm: Kısa Bir Giriş, (Türközü, S. E. Çev.), Ankara: Nika Yayınevi.
- Negri, A. (2021). Yaban Kuraldışılık: Spinoza'da Güç ve İktidar, (Canaslan, E. Çev.), İstanbul: Zoe Kitap.
- Neocleous, M. (2013). Toplumsal Düzenin İnşası: Polis Erkinin Eleştirel Teorisi, (Berkmen, A. Çev.), İstanbul: H2O Yayıncılık.
- Nietzsche, F. (2018a). Karışık Kanılar ve Özdeyişler: İnsanca Pek İnsanca-2, (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2018b). İyinin ve Kötünün Ötesinde: Gelecekteki Bir Felsefeye Giriş, (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2019a). Böyle Söyledi Zerdüşt –Herkes İçin ve Hiç Kimse İçin Bir Kitap - , (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2019b). Ecco Homo: Kişi Nasıl Olduğu Kimse Olur, (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2019c). İnsanca Pek İnsanca-1: Özgür Tinliler İçin Bir Kitap, (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2019d). Putların Alacakaranlığı: Ya Da Çekiçle Nasıl Felsefe Yapılır?, (Tüzel, M. Çev.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özdemir, Y., Şimşek, U., & Aktaş, E. (2006). Demokrasi Üzerine. *Journal of Kazım Karabekir Education Faculty Dergisi*, 259- 269.
- Platon. (2013). Devlet, (Bozkurt, A. G. Çev.), İstanbul: Avrupa Yakası Yayıncılık.
- Przeworski, A. (2023). Demokrasinin Krizleri: Otoriterleşmenin Kıyısında Çağdaş Siyasetin Ahvali, (Pekdemir, M. Çev.), Ankara: Fol Kitap.
- Rissman, K. (2024, Mayıs 3). Home: Dünya. Independent Türkçe: <https://www.indyurk.com/node/719741/d%C3%BCnya/musk%C4%B1n-d%C3%BCzenledi%C4%9Fi-biden-kar%C5%9F%C4%B1t%C4%B1-yeme%C4%9Fe-pek-%C3%A7ok-%C3%B6nemli-isim-kat%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F-adresinden-alındı>
- Roskin, M., vd. (2021). Siyaset Bilimi, (Yayla, A. Çev.), Ankara: Liberte Yayınları
- Rousseau, J. J. (2008). Siyasi Fragmanlar, (Yerguz, İ. Çev.), İstanbul: Say Yayınları.
- Rousseau, J. J. (2015). Ekonomik Politik, (Birkan, İ. Çev.), Ankara: İmge Kitabevi
- Rousseau, J. J. (2019). Toplum Sözleşmesi, (Ergüden, I. Çev.), İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Russell, B. (2021). İktidar, (Ergin, M. Çev.), İzmir: Cem Yayınevi.
- Schmitt, C. (2021). Siyasal Kavramı, (Göztepe, E. Çev.), İstanbul: Metis Yayınları.
- Sezgin, M. (2014). Siyasal Nitelikli Kamuoyu Araştırmaları Ve 24 Aralık 1995 Genel Seçimler Örneği. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 6(1), 55-76.
- similarweb.com. (2024, 04 3). News and Media, Market Leaders. https://pro.similarweb.com/https://pro.similarweb.com/#/digitalsuite/markets/webmarketanalysis/mapping/News_and_Media/792/3m?webSource=Total adresinden alındı

- Spencer, H. (2020). Devlete Karşı İnsan, (Altındal, Y. S. Çev.), İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Strayer, J. R. (2020). Modern Devletin Kökenleri, (Candan E. Çev.), İstanbul: Say Yayınları.
- Tan, H. (2023). Kapitalizmin Tarihsel Süreci ve Dijital Medya Kapitalizmi, Tan, H. (Ed.), Dijital Dalgalar Cilt 2: Dönüşüm, (İçinde s: 1-44.), Ankara: Nobel Bilimsel (Akademik) Yayınları
- Taşmurat, T. (2019). Siyasal iletişim süreci ve siyasal mesaj stratejileri. NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi (2), 64-79.
- Torun, Y. (2005). Hugo Grotius'un Hukuk ve Siyaset Felsefesi, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Uslu, A. (2020). Demokrasi, Atılgan, G. ve Aytekin, E. A. (Ed.), Siyaset Bilimi: Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler, (İçinde s: 137-152.), İstanbul: Yordam Kitap Basın ve Yayın.
- Weber, M. (2020). Bürokrasi ve Otorite, (Akın, H. B. Çev.), Ankara: Liberte Yayınları.
- Yayla, A. (2021). Siyaset Bilimi, Ankara: Liberte Yayınları.